

Riksdagen

Uppteckningar

vid EU-nämndens sammanträden

2024/25:13

Fredagen den 29 november

§ 1 Sysselsättningsfrågor, socialpolitiska frågor, hälso- och sjukvårdsfrågor samt konsumentfrågor

Statsrådet Anna Tenje

Återrapport från möte i Europeiska unionens råd för sysselsättning, socialpolitik, hälso- och sjukvård samt konsumentfrågor den 20–21 juni 2024

Återrapport från informellt ministermöte den 18–19 november 2024
Information och samråd inför möte i Europeiska unionens råd för sysselsättning, socialpolitik, hälso- och sjukvård samt konsumentfrågor den 2–3 december 2024

Anf. 1 ORDFÖRANDEN:

Klockan är 9.00. EU-nämnden inleder sitt sammanträde.

Vi ska gå in på dagens första punkt, nu med betoning på socialpolitiska frågor. Vi hälsar statsrådet Anna Tenje med medarbetare hjärtligt välkomna. Jag överlämnar ordet för en återrapport.

Anf. 2 Statsrådet ANNA TENJE (M):

Herr ordförande! Det är alltid lika trevligt att vara här. Jag har inte förmånen att vara här lika ofta som andra statsråd. Men det är synnerligen trevligt att vara här.

Den 20 juni i år hölls ett formellt Epscomöte i Luxemburg för social- och sysselsättningsministrarna. Vi har lämnat en skriftlig rapport från detta möte. Men om ledamöterna har några frågor svarar jag gärna på dem.

Herr ordförande! Jag har ytterligare en återrapport. Den gäller mötet i Budapest den 18–19 november. Det ungerska ordförandeskapet höll ett informellt möte för ministrar med ansvar för demografifrågor.

Vi har förfarit på samma sätt när det gäller den återrapporten. Jag hänvisar till den skriftliga rapporteringen, men svarar gärna på frågor om någon har sådana.

Anf. 3 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar så mycket för det.

Då går vi till dagordningspunkt 5, Övergripande lösningar på demografiska utmaningar: Stödja föräldrar och frigöra ungas och äldre generationers outnyttjade potential.

Anf. 4 Statsrådet ANNA TENJE (M):

Vid rådsmötet den 2 december, nu på måndag, kommer en riktlinjedebatt att hållas om demografiska utmaningar med fokus på stöd till föräldrar och att frigöra ungas och äldre generationers outnyttjade potential.

De demografiska utmaningarna är en prioriterad fråga för det ungerska ordförandeskapet och har under hösten diskuterats i flera relevanta rådskonstellationer. Ordförandeskapet stod, som jag precis rapporterade om, också värd för ett informellt möte för demografiministrar.

I noten belyser ordförandeskapet inledningsvis konkurrenskraftsdimensionen av den demografiska utvecklingen i EU. Man pekar i sammanhanget på EU:s minskade andel av den globala befolkningen. Enligt noten förväntas andelen vara mindre än 5 procent 2050.

För att adressera de demografiska utmaningarna lyfter ordförandeskapet bland annat fram vikten av att stödja individer och föräldrar i att förena arbete med privatliv, det vill säga att skaffa fler barn.

I noten pekar man också på vikten av att ta vara på den outnyttjade potentialen hos unga och äldre generationer, bland annat genom att fokusera på utbildning och omskolning men också på att främja solidaritet och samarbete över generationsgränserna.

Herr ordförande! Om jag får möjlighet går jag gärna över till att samråda om inriktningen på det svenska inlägget, som jag kommer att hålla vid diskussionen.

Regeringen avser att under diskussionen lyfta fram vikten av välfungerande vård- och omsorgstjänster i ljuset av den demografiska utvecklingen och att i sammanhanget betona betydelsen av barnomsorg, förskola och skola av hög kvalitet, så att man tidigt grundlägger barns och ungas utveckling. Vidare konstaterar regeringen att det sociala skyddssystemets utformning spelar en viktig roll för att främja kvinnors och mäns deltagande på arbetsmarknaden.

Regeringen avser också att under diskussionen lyfta fram vikten av ett aktivt och hälsosamt åldrande samt livslångt lärande för att bättre tillvarata äldre medarbetares erfarenheter och kompetenser, möjliggöra för ett längre och mer hållbart arbetsliv och samtidigt stärka EU:s konkurrenskraft.

Regeringens förslag till ståndpunkt återfinns i sin helhet i den kommenterade dagordningen, som har delats ut till ledamöterna i EU-nämnden. Men jag svarar gärna på frågor.

Anf. 5 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V):

Ordförande! Tack för genomgången, statsrådet!

Jag vill bara göra ett litet medskick. Jag förstår mycket väl att regeringen tänker lyfta upp flexibel föräldraförsäkring. Vi har ju en union som för inte så länge sedan pratade om att lagstifta om mammaledighet. Flexibel föräldraförsäkring är alltså jättebra.

Men jag tänker också på det som har varit en framgång i Sverige när det gäller jämställt föräldraskap. Vi är inte där än. Men ett steg på vägen har varit att det nu finns pappamånader, att en del är kvoterad.

Jag skulle vilja göra ett medskick om att statsrådet har med sig i diskussionen att man ibland måste ställa krav på att en del av föräldraförsäkringen tas ut av just papporna.

2024/25:13
29 november

Anf. 6 ÅSA ERIKSSON (S):

För att få ett ökat arbetskraftsdeltagande behövs många olika komponenter. Förutom det som Vänsterpartiet anför skulle Socialdemokraterna vilja få ett förtydligande om det som gäller för föräldrar. Vi känner väl till det nuvarande ordförandeskapets syn på vad som är riktiga familjer. Vi vill få förtydligat att det som står gäller även regnbågs- och stjärnfamiljer. Det är otroligt viktigt i en svensk ståndpunkt, så att det inte är ordförandeskapets åsikter som är rådande.

Vi saknar några skrivningar. I den svenska ståndpunkten står det mycket som är bra om vad som behövs för ett ökat arbetskraftsdeltagande. Men där saknar vi en välfungerande äldreomsorg, inte minst för att öka kvinnors deltagande. Det är väl känt att många kvinnor tvingas stanna hemma för att ta hand om äldre släktingar. Det saknar vi alltså.

Det finns en tredje sak som vi behöver få förtydligande om. Det står om flexibilitet i föräldraförsäkringen. Det kan i och för sig vara bra. Men vi vill försäkra oss om att det inte innebär ökade marknadsiseringar eller införande av nannysystem, som det har varit tal om tidigare, utan att det förstås handlar om att möjliggöra för barnens anknytning till sina föräldrar. Vi är ju helt emot nannysystem i föräldraförsäkringen.

Vi behöver alltså få förtydliganden på de tre punkterna för att kunna ställa oss bakom den svenska ståndpunkten.

Anf. 7 REBECCA LE MOINE (MP):

Herr ordförande! Tack för dragningen, statsrådet!

Jag instämmer med föregående talare men vill lägga till ytterligare en aspekt. Om man pratar om att främja balans mellan privatliv och arbetsliv, främja solidaritet och samarbete över generationsgränser och möjliggöra för ett längre och mer hållbart arbetsliv tycker jag verkligen att frågan om arbetstid också bör finnas med i diskussionen. Förkortad arbetstid är något som flera länder redan har testat och utvärderat. Det hjälper till på ett väldigt bra sätt på alla de här punkterna, inte minst när det gäller balansen mellan privatliv och arbetsliv.

Jag vill gärna att det, utöver det som redan sagts, förs in i diskussionen.

Anf. 8 ANNA LASSES (C):

Jag kommer absolut inte att meddela någon avvikande ståndpunkt. Jag tycker att det står bra saker.

Jag har däremot en fråga eller vill göra ett medskick. Det handlar om det som flera andra har varit inne på: att betona vikten av jämställdhet. Det är onekligen en nyckel när det gäller att öka arbetskraften men också för att stimulera till att man vill ha familj. Det går hand i hand. Jämställdheten är definitivt en nyckel som jag hoppas att Sverige lyfter fram och betonar.

I fråga om jämställdhet tänker jag också på de grupper som lever i utanförskap. Man har ofta en annan etnisk härkomst än det land man befinner sig i. Då kan det här med språk och hur man kommer in i samhället också vara sådant som påverkar arbetskraft och familjebildning.

Anf. 9 Statsrådet ANNA TENJE (M):

Tack för många bra och viktiga synpunkter och inspel!

Jag vill försäkra ledamöterna om att jag när vi har en diskussion i ministerrådet men också generellt när jag företräder regeringen och Sverige och diskuterar just nativitet och vårt föräldraförsäkringssystem lyfter fram alla dess delar. Och när vi talar om flexibel föräldraförsäkring innefattar det för Sveriges del en väldigt generös föräldraförsäkring men också väldigt många delar som, precis som ledamöterna framför, skiljer sig väsentligt från i många andra länder.

Det är känt sedan tidigare att det ungerska ordförandeskapet har en viss hållning och en viss ståndpunkt. Den här diskussionen och noten, som de initierade, hade en viss ingång. Jag kan konstatera att den ståndpunkt och det ställningstagande som ministerrådet sedan landade i ligger ganska långt ifrån den initiala diskussion som Ungern anförde. Det är i sig väldigt positivt.

Men för den sakens skull drar jag mig inte för att när det än blir möjligt, både i mitt anförande under dagen och även i bilaterala samtal med mina övriga ministerkollegor, framföra fördelarna med det svenska systemet och vilka komponenter som har varit framgångsfaktorer.

Vi har förvisso den svenska föräldraförsäkringen, som är nog så generös och bra på många olika sätt. Men vi har också vår syn på barn och en kraftigt utbyggd barnomsorg, som ger familjer möjlighet att alldeles oavsett hur tjock plånboken är kunna få barn och helt enkelt se till att de får en väldigt bra framtid i Sverige. Också många andra olika komponenter läggs till. Därför är det viktigt att lyfta fram betydelsen av just barnomsorg, förskola, och skola som viktiga komponenter.

Sedan går vi över till äldreomsorgen, som på sätt och vis är andra sidan av myntet. Där pratar vi om ett aktivt åldrande och ett långt och hållbart arbetsliv. Där berör man delvis också en förbättrad arbetsmiljö, för att det ska vara möjligt att orka jobba längre.

Många av de delar som ledamoten Eriksson lyfte upp, om välfungerande vård- och omsorgstjänster, handlar om just synen på äldreomsorg och vikten av att både kvinnor och män deltar på arbetsmarknaden. Det är ju en sektor som många kvinnor ofta arbetar i. I Sverige är det många som arbetar inom offentlig sektor i privat eller egen regi, eftersom vi har en organiserad äldreomsorg. I Europa har man annars informal carers, det vill säga anhörigvårdare, som inte arbetar.

Vårt fokus den senaste tiden, under både det här ordförandeskapet och det svenska ordförandeskapet, har varit att lyfta fram vikten av en organiserad äldreomsorg. Vi lyfter inte minst fram vikten av de viktiga vård- och omsorgsyrkena, för att öka attraktiviteten och få fler att söka sig till de viktiga arbetena och för att behålla den arbetskraften. Det har varit en röd tråd i våra diskussioner.

När det gäller frågan om nannysystem och flexibel föräldraförsäkring känner jag inte till några förslag om att införa ett nannysystem i Sverige. Överlåtelse av föräldraförsäkringen – om det är det ledamoten menar – är en del av helheten som jag kommer att lyfta fram, givet att det är något

som har röstats fram i Sveriges riksdag. Men jag kommer inte att hålla något anförande där jag förespråkar att ett nannysystem ska införas.

Jag kommer också att lyfta fram dubbeldagarna, som vi nyligen införde, om jag får frågor. Jag benämner det i mitt anförande som en flexibel föräldraförsäkring och kommer inte att gå in mer i detalj på vare sig pappamånader eller för den delen dubbeldagar, men detta är viktiga komponenter i det som utgör helheten för Sveriges system.

Förtydligandet tror jag att Åsa fick. Jag kommer alltså inte att nämna nannysystem specifikt eftersom det inte är ett förslag.

Vad gäller arbetstidsförkortning och de delarna är det i det här fallet arbetsmarknadens parter som är de som styr den frågan i Sverige. Det är varken Sveriges riksdag eller Sveriges regering som fattar politiska beslut om de frågorna, så det kommer inte att vara en del som jag lyfter fram i regeringens ståndpunkt.

Regnbågsfamiljer är en väldigt viktig fråga givet att den ungerska ståndpunkten, precis som vi talade om, har en viss föreställning om hur en familj ser ut. Vi vet ju att det kan se ut på väldigt många olika sätt. Just därför har vi en sådan flexibel föräldraförsäkring, som inte minst kan möta olika familjebildningar.

Överlåtelsen av föräldrapenning har varit en viktig del för att tillgodose stjärnfamiljer, där det kan vara fler vuxna i föräldraskapet än de två biologiska föräldrarna. Man kan då genom överlåtelse av föräldrapenning möjliggöra för samtliga föräldrar som anses kunna och vill ta ett ansvar att vara föräldralediga. Det har varit en viktig del i den reformen.

Jag tänker också på något som jag stött på nu som ser väldigt olika ut i olika länder, nämligen barn som föds utanför äktenskapet och ensamstående föräldrar. Det är också en viktig del att lyfta fram och tillgodose i sammanhanget, så jag har inget emot att lägga in en skrivning i mitt anförande där jag lyfter fram att familjebildningar ser olika ut, att vi i Sverige är angelägna att möta just det och att poängen med en föräldraförsäkring är att alldeles oavsett hur våra familjebildningar ser ut ska vi skapa större möjligheter för detta. Men då lyfter jag gärna upp även ensamstående föräldrar. Också det är ju tabu i vissa länder, vilket är förödande – särskilt för kvinnor.

Anf. 10 ORDFÖRANDEN:

Det är ju som tur är det talade ordet som gäller. Vi hör vad statsrådet säger, och så får vi helt enkelt titta i återrapporten sedan.

Anf. 11 ÅSA ERIKSSON (S):

Det talade ordet här var väldigt mycket bättre och mer uttömmande än den skrivna ståndpunkten, så vi nöjer oss så och ser gärna en ytterligare skrivning om just detta att familjer kan se olika ut. Det tycker vi skulle vara väldigt bra. Men vi anmäler ingen avvikande ståndpunkt här.

Anf. 12 ORDFÖRANDEN:

Då kan vi konstatera att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Vi tar oss vidare till dagordningspunkt 10, Slutsatser om att säkerställa balans mellan arbete och privatliv och jämställdhet för alla generationer mot bakgrund av demografiska utmaningar.

Anf. 13 Statsrådet ANNA TENJE (M):

Detta är också en viktig fråga som lyfts upp på rådsmötet.

Vid mötet på måndag den 2 december förväntas rådet godkänna slutsatser om att säkerställa balans mellan arbete och privatliv och jämställdhet för alla generationer mot bakgrund av de demografiska utmaningarna.

Slutsatserna kommer att ta avstamp i att föräldrar och anhängvårdare i många medlemsstater inte ser andra möjligheter än att gå ned i arbetstid för att förena arbete och privatliv eller att helt sluta arbeta. Följaktligen fokuserar slutsatserna på insatser för att möjliggöra en högre sysselsättningsgrad bland föräldrar och anhängvårdare och främja en mer jämställd arbetsmarknad och ett mer jämställt privatliv vad gäller både föräldraskap och fördelning av det obetalda omsorgs- och hemarbetet i stort.

Medlemsstaterna uppmanas i första hand att säkerställa ett tillgängligt och högkvalitativt utbud av barnomsorg och långvarig vård och omsorg till överkomliga priser. Slutsatserna lyfter också fram betydelsen av åtgärder som kan bidra till större flexibilitet för föräldrar och anhängvårdare.

Exempelvis rekommenderas medlemsstaterna att skapa medvetenhet om mer flexibla arbetssätt, att motverka könsstereotypa uppfattningar i fråga om omsorgsansvar och att stödja initiativ och främja kontakter mellan yngre och äldre generationer.

Medlemsstaterna uppmanas även att stödja anhängvårdare, inklusive genom åtgärder som underlättar för anhängvårdare att komma ut i arbetslivet. Kommissionen och medlemsstaterna uppmanas bland annat att skapa medvetenhet om konsekvenserna av ålderism både för individen och för samhället i stort, att förbättra arbetsutsikter och incitament till arbete för äldre samt att främja äldres delaktighet och uppmärksamma den tillgång som äldre personer är.

Regeringen har under förhandlingarna bland annat verkat för att stärka skrivningarna om vikten av väl fungerande vård- och omsorgstjänster med vad det innefattar i diskussionen vi hade tidigare.

Regeringen har även verkat för att förtydliga att en grundläggande princip är att vård och omsorg som anhöriga ger ska bygga på frivillighet samtidigt som barn aldrig kan förväntas ansvara för vården av en anhörig eller närstående.

Jag går nu, herr ordförande, över till att samråda om regeringens ståndpunkt. Detta är då en komprimerad version; den längre versionen har ni i den kommenterade dagordningen.

Regeringen föreslår att Sverige ställer sig bakom ett godkännande av slutsatserna. Det är välkommet att ordförandeskapet lyfter fram gemensamma utmaningar bland medlemsstaterna såsom den demografiska utvecklingen.

I sammanhanget understryker regeringen vikten av ett längre och mer hållbart arbetsliv, att stärka de ekonomiska incitamenten för arbete och på så vis öka antalet arbetade timmar och att främja högt arbetskraftsdeltagande och ekonomisk tillväxt i EU.

En central förutsättning för att främja kvinnors och mäns deltagande på arbetsmarknaden, för möjligheten att förena arbete och privatliv samt

för att främja ekonomisk självständighet livet ut är väl fungerande vård- och omsorgstjänster.

Regeringens förslag till ståndpunkt i sin helhet återfinns som sagt i den kommenterade dagordningen.

2024/25:13
29 november

Anf. 14 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V):

Ordförande! Tack, statsrådet, för genomgången!

Jag har en fråga om det här stycket: ”I sammanhanget understryker regeringen vikten av ett längre och mer hållbart arbetsliv, att stärka de ekonomiska incitamenten för arbete och på så vis öka antalet arbetade timmar.”

Jag vet ju vad det betyder i en svensk kontext. I en svensk kontext betyder det att man får lägre skatt om man arbetar och högre skatt om man har en funktionsnedsättning eller är arbetslös eller sjuk. Det vet vi ju. Men är det den modellen som statsrådet menar att man ska driva även i Europa, och vad menas med att ”öka antalet arbetade timmar”? Är det genom att också i EU driva att det ska vara dyrare att vara sjuk och arbetslös än att arbeta?

Jag tänker också på det som Miljöpartiet förde fram under förra punkten. Sverige har ju i dag en av Europas längsta arbetsdagar. Många av Europas länder ligger under 40 timmars arbetsvecka. Menar statsrådet att man ska driva att höja arbetstidsmättet i övriga Europa, eller är det mer att man ska jobba över mer? Vad menas egentligen med den formuleringen?

Anf. 15 REBECKA LE MOINE (MP):

Herr ordförande! Jag är också inne på samma fråga som under den tidigare punkten.

I den föreslagna ståndpunkten står det, som nyss lästes upp här, att man ska ”stärka de ekonomiska incitamenten för arbete och på så vis öka antalet arbetade timmar”.

Jag anser att det här är en strävan som lite grann missar det absolut viktigaste, som handlar om arbetares hälsa och möjlighet till balans mellan privatliv och arbetade timmar. Man skulle kunna balansera det med att hitta ekonomiska incitament för en hållbar balans mellan arbete och privatliv och återhämtning för arbetare så att man sätter arbetarna och människan mer i centrum än antalet arbetade timmar och den ekonomiska tillväxten.

I övrigt håller jag med föregående talare om de frågorna, som jag tycker är relevanta. Jag tycker att man kanske helt enkelt skulle kunna stryka det här att man från Sveriges håll vill pressa på för att andra länder ska öka antalet arbetade timmar.

Anf. 16 Statsrådet ANNA TENJE (M):

Dessutom är det ju så att vi har en situation i flera andra EU-länder där kvinnor inte har särskilt högt arbetskraftsdeltagande över huvud taget. Där är det verkligen angeläget att se till den stora kapacitet och potential som man har i att frigöra kvinnor på arbetsmarknaden, så där tänker jag att det visst kan vara angeläget att få fler arbetade timmar.

Det här är egentligen en lång diskussion där vi har ideologiska skiljelinjer. Men vad vi menar med detta är helt enkelt att det ska löna sig mer att arbeta än att inte arbeta.

Vi ska skapa ekonomiska incitament för fler att vilja jobba längre. I takt med att vi är allt fler som lever allt längre och lägger fler friska år till våra liv måste vi också förlänga arbetslivet. Därav att vi har förflyttat riktåldern – det är just för att arbetslivet behöver bli längre. Då behöver man också skapa incitament. Man behöver givetvis jobba med seniora medarbetare för att de ska vilja jobba längre men också motverka ålderismen så att man skapar flexibilitet på arbetsmarknaden och, som vi varit inne på flera gånger i våra ståndpunkter, så att arbetsgivarna ser potentialen i den äldre generationens kompetens och erfarenhet – detta inte minst givet den stora kompetensbrist som vi nu har i hela EU, också i Sverige.

Att skapa incitament för att fler ska vilja jobba längre är alltså angeläget. I Sverige har vi med regeringens hjälp sänkt skatten extra mycket om man väljer att jobba kvar efter det att riktåldern inträffar. Man får så att säga dubbelt avdrag så att man tjänar ännu lite mer på att jobba lite längre. Det är ju vinn-vinn, minst sagt, givet att man får mer pengar kvar i plånboken och förstärker sin pension. Samhället i stort tjänar mycket på detta genom att det håller kvar stor kompetens och erfarenhet på arbetsmarknaden. Det ska då givetvis bygga på frivillighet.

Den här punkten handlar också om fler jobbade timmar. Vi har i dag en situation där många jobbar deltid, och vi vill skapa incitament och möjlighet för fler att gå från deltid till heltid. Då är det bra om det är ekonomiskt fördelaktigt att göra så, om man får behålla mer pengar i plånboken om man går från deltid till heltid. Men det handlar också om att jobba med arbetsmiljön så att fler orkar gå från deltid till heltid. Det är en väldigt viktig pusselbit i detta, och det berör inte minst offentlig sektor och många kvinnodominerade yrken. Att man ska orka jobba mer är också en viktig del i detta. Det är också därför vi nämner hållbart arbetsliv flera gånger.

När det gäller arbetstidsförkortning och så vidare, som vi var inne på i den föregående diskussionen, och de fakta som ledamoten lägger fram här är det ju så att per vecka ligger vi ganska högt i timmar. Men sett utifrån juli eller årsbasis har svenskarna väldigt lång ledighet och väldigt många lediga dagar, så om man slår ut det på den tvären och inte tittar på arbetade timmar per vecka ser man att vi definitivt inte ligger bland dem som jobbar mest utan snarare åt andra hållet. Men man kan som sagt bevisa lite vad som helst med statistik. Det beror på hur man lägger upp det.

Vi tycker att det är angeläget att det ska löna sig att arbeta och att vi skapar incitament för ett hållbart långt arbetsliv så att fler kan jobba längre.

Anf. 17 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V):

Tack till statsrådet för svaret!

Jag kan se vissa positiva saker med den här meningen. Till exempel finns det länder som i dag har ganska bra stöd och bidrag för att kvinnor ska stanna hemma. Man tror att det är så man stimulerar familjebildning, vilket kanske inte stämmer.

Men just det att statsrådet så ihärdigt talar för att Sverige på europeisk nivå ska driva att det ska vara högre skatt för personer med funktionsnedsättning och personer som är arbetslösa jämfört med personer som har ett jobb, det gör att jag anmäler en avvikande ståndpunkt till

förmån för att skrivningen om att ”stärka de ekonomiska incitamenten för arbete och på så vis öka antalet arbetade timmar” ska strykas.

2024/25:13
29 november

Anf. 18 REBECKA LE MOINE (MP):

Ordförande! Jag tackar för svaret.

Jag sällar mig gärna till den avvikande ståndpunkt som Vänsterpartiet har framfört.

Det hade varit en bättre och mer välbalanserad ståndpunkt om den strukits. På samma sätt som man tycker att man inte kan föra fram förslag om förkortad arbetstid kan man sedan i nästa punkt föra fram förslag på ökad arbetstid. Det håller inte ihop särskilt väl.

Man nämner också arbetsmiljön och offentlig sektor och att människor ska gå från deltid till heltid. Men vad innebär heltid? Hur många timmar menar vi är heltid? Människor går ibland inte upp till heltid eftersom de inte får till balansen mellan återhämtning och arbete. Om färre timmar hade tryckts in i begreppet heltid hade man också hjälpt många människor. Inte minst kvinnor i offentliga sektorn blir utbrända av att det är så pass många arbetade timmar som krävs av dem, vilket kan leda till utbrändhet. Det är något som hela samhället förlorar på i längden, och jag vill gärna anmäla avvikande ståndpunkt.

Anf. 19 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade ståndpunkt, med en avvikande ståndpunkt anmäld från Vänsterpartiet och Miljöpartiet.

Vi går vidare till dagordningspunkt 12 b ii under Övriga frågor, Informellt möte med ministrarna med ansvar för demografiska frågor. Finns det något att säga där?

Anf. 20 Statsrådet ANNA TENJE (M):

Nej, det gör det inte.

Anf. 21 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar därmed statsrådet Tenje med medarbetare för medverkan i dag på EU-nämndens sammanträde.

§ 2 Sysselsättningsfrågor, socialpolitiska frågor, hälso- och sjukvårdsfrågor samt konsumentfrågor
Statssekreterare Katarina Lundahl

Återrapport från möte i Europeiska unionens råd för sysselsättning, socialpolitik, hälso- och sjukvård samt konsumentfrågor den 20–21 juni 2024

Återrapport från möte i Europeiska unionens råd för sysselsättning, socialpolitik, hälso- och sjukvård samt konsumentfrågor den 16 juli 2024

Återrapport från informellt ministermöte den 9–10 oktober 2024
Information och samråd inför möte i Europeiska unionens råd för sysselsättning, socialpolitik, hälso- och sjukvård samt konsumentfrågor den 2–3 december 2024

Anf. 22 ORDFÖRANDEN:

Vi har kommit in på sysselsättningsfrågor och socialpolitiska frågor, och vi hälsar statssekreterare Katarina Lundahl med medarbetare välkomna. Vi börjar med återrapporter.

Anf. 23 Statssekreterare KATARINA LUNDAHL:

Ordförande! Ni har fått en skriftlig återrapportering, och utöver dem har jag inget särskilt att tillägga när det gäller föregående rådsmöten.

Anf. 24 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar för informationen.

Vi går in på rådsdagordningens punkt 3, Praktikantdirektivet.

Anf. 25 Statssekreterare KATARINA LUNDAHL:

Jag vill informera er och samråda om dagordningspunkt 3, som är en beslutspunkt. Det ungerska ordförandeskapet har satt upp direktivet om stärkta arbetsvillkor för praktikanter för beslut om allmän riktlinje.

Kommissionen presenterade förslaget till nytt direktiv den 20 mars i år, och EU-nämnden informerades om förslaget inför den lägesrapport som lämnades vid Epscomötet i juni. Givetvis har vi också haft överläggningar och löpande lämnat information i frågan till arbetsmarknadsutskottet.

Nu under hösten har ordförandeskapet arbetat aktivt för att förtydliga och avgränsa förslaget. Bedömningen är att texten under behandlingen i rådet gått i rätt riktning jämfört med kommissionens förslag i förhållande till den i arbetsmarknadsutskottet förankrade svenska ståndpunkten.

Till att börja med vill jag ta upp att direktivets tillämpningsområde har begränsats väsentligt genom att både praktik inom utbildningsområdet och inom arbetsmarknadspolitiken har undantagits från direktivet. Det har också tydliggjorts att direktivet endast är tillämpligt på praktikanter som är arbetstagare.

När det gäller direktivförslagets princip om icke-diskriminering har det nu också getts utrymme för arbetsmarknadens parter att reglera villkor genom kollektivavtal i större omfattning än vad som fanns med i det ursprungliga utkastet.

Under behandlingen i rådet har texten också öppnat för mer flexibilitet när det gäller förslagets bestämmelser om tillsyn och kontroll, vilket har förbättrat möjligheterna att kunna anpassa till olika nationella kontexter, exempelvis den svenska.

Sammanfattningsvis bedömer vi alltså att texten som nu ligger på bordet hanterar de risker som regeringen såg med förslaget när det presenterades.

Efter tisdagens information i arbetsmarknadsutskottet behandlades förslaget i förrgår i Coreper. Vid Corepermötet meddelade bland annat ett antal medlemsstater att de vill se ett mer ambitiöst direktivförslag, och därför kunde de inte ge stöd till det nu liggande förslaget. De menar att det har urvattnats alltför mycket under förhandlingarna.

Ordförandeskapet har dock meddelat att dagordningspunkten kvarstår i nuvarande form, det vill säga att de fortsätter att planera för ett beslut på Epscomötet om allmän riktlinje.

Sammantaget finns det skäl för regeringen att föreslå att Sverige ställer sig bakom det förslag som ordförandeskapet har lagt på bordet.

Regeringen välkomnar att rådets ansats ger arbetsmarknadens parter större utrymme att reglera villkor genom kollektivavtal samt ökat handlingsutrymme för medlemsstaterna när det gäller tillsyn och efterlevnad av arbetsvillkoren. Regeringen bedömer också att de begränsningarna av tillämpningsområdet är viktiga för förslagets förenlighet med den rättsliga grunden.

Regeringen anser att det är viktigt att delta i de fortsatta förhandlingarna med Europaparlamentet för att bevaka förbättringarna som har skett i texten.

Med utgångspunkt i den överlagda ståndpunkten och vad som däri har angetts, exempelvis att värna den svenska arbetsmarknadsmodellen, att respektera det nationella handlingsutrymmet för kompetensförsörjning, utbildning och tillgång till social trygghet samt respekten för arbetsmarknadens parter autonomi, föreslår regeringen att Sverige vid råds-mötet ställer sig bakom ett antagande av förslaget till rådets allmänna riktlinje.

Vid behov planerar Sverige att ta till orda utifrån denna ståndpunkt.

Anf. 26 SERKAN KÖSE (S):

Ordförande! Jag tackar statssekreteraren för en bra föredragning. Det känns roligt att höra att det har hänt saker under resans gång.

När vi satt och läste direktivet hade jag ett par frågor och funderingar, men det känns som att statssekreteraren klargjorde att vi kan känna oss trygga med att det har blivit förbättringar.

I artikel 3.1 anges att praktikanter har ett anställningsförhållande och ska likabehandlas. Det känns också bra att höra att artikel 3.3 anger att arbetsmarknadens parter i kollektivavtal får ange objektiva skäl. Jag uppfattar det som att det har blivit förbättringar utifrån vad statssekreteraren sa nyss.

Ordförande! Vi har inga avvikande ståndpunkter. Men det naturliga är att vi socialdemokrater fortsätter att driva på för att regeringen ska fortsätta att bevaka dessa frågor i de fortsatta förhandlingarna. Flexibilitet och semidispositivitet är viktigt för balansen på arbetsmarknaden – även en diskussion om likabehandling.

Det enda medskicket från vår sida till regeringens fortsatta diskussioner är att det är viktigt att säkerställa att artikel 3.3 inte begränsar den svenska arbetsmarknadsmodellens flexibilitet särskilt när det gäller att låta parterna använda kollektivavtal för att anpassa arbetsvillkoren för praktikanter. De är också otroligt viktiga för den fortsatta förhandlingsfriheten. Vi skickar med detta i de fortsatta förhandlingarna.

Anf. 27 Statssekreterare KATARINA LUNDAHL:

Jag tackar för medskicket. Vi instämmer helt i att det är viktigt att bevaka de vinster vi nu har fått i förhandlingarna. Det kommer vi självklart att fortsätta att göra.

Anf. 28 MATILDA ERNKRANS (S):

Ordförande! Låt mig förtydliga i och med att statssekreteraren sa att förslaget inte hade passerat i Coreper men ska fortsätta att behandlas. Det här antas alltså med kvalificerad majoritet?

Hur kommer det sig att ordförandeskapet tänker sig att frågan ska ligga kvar på dagordningen? Anledningen till att den inte gick igenom Coreper är väl för att det inte fanns kvalificerad majoritet för förslaget. Vad är det som ska hända fram till dess?

Serkan från Socialdemokraterna sa detta mycket väl, men för att vara extra tydlig har vi ingen avvikande ståndpunkt när det gäller att regeringen vill ha stöd för att gå vidare i den allmänna riktningen. Men precis som statssekreteraren säger måste det som så småningom kommer ut av detta vara att lägstanivån är att bevaka det som finns här. Det får gärna bli ännu bättre till fördel för den svenska modellen, men det får definitivt inte bli sämre.

Anf. 29 Statssekreterare KATARINA LUNDAHL:

Vi kommer självklart att bevaka detta, och vi instämmer och har samma uppfattning om att det är viktigt att bevaka intressena för den svenska modellen.

Ja, det är fråga om kvalificerad majoritet för beslut. Jag kan inte svara helt på bevekelsegrunderna för varför det ungerska ordförandeskapet har kvar detta på agendan. Vi vet bara att de har kvar detta på agendan. Det är möjligt att det har funnits lite osäkerhet kring vissa medlemsstater, men tyvärr kan jag inte svara mer än så.

Anf. 30 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V):

Jag vill bara för tydlighetens skull säga att Vänsterpartiet också hade en avvikande ståndpunkt i arbetsmarknadsutskottet, men vi är också nöjda med hur förhandlingarna sköts från regeringens sida.

Anf. 31 ORDFÖRANDEN:

Det finns alltså stöd för regeringens här redovisade ståndpunkt.

Vi går vidare till dagordningspunkt 4, Den europeiska planeringsterminen 2025: Prioriteringar i sysselsättnings- och socialpolitiken.

Anf. 32 Statssekreterare KATARINA LUNDAHL:

Dagordningspunkt 4 är uppdelad i en diskussionspunkt och tre underpunkter. Jag börjar med diskussionspunkten. Där väntas hållas en riktlinjedebatt om den europeiska planeringsterminen, med fokus på sysselsättnings- och socialpolitiska prioriteringar.

Riktlinjedebatten om den europeiska planeringsterminen är som ni säkert vet en årligt återkommande punkt på Epscomötena i december. Regeringen avser att i diskussionen lyfta fram att initiativ och åtgärder inom det sysselsättnings- och socialpolitiska området bör bidra till att stärka Europas konkurrenskraft.

Respekt för väl fungerande arbetsmarknadsmodeller, jämlika och jämställda möjligheter till deltagande på arbetsmarknaden och social dialog är viktigt för omställningen på arbetsmarknaden och därmed för konkurrenskraften. Bidragande till EU:s konkurrenskraft är även en välfungerande samordning av de sociala trygghetssystemen.

Avseende genomförande av den europeiska pelaren för sociala rättigheter har mycket redan gjorts, inte minst genom integrering i den europeiska planeringsterminen. Fokus bör ligga på att implementera det som redan är på plats, inte på nya åtgärder. Utrymme ska ges för medlemsstaterna att utforma reformer utifrån nationell kontext.

En central utgångspunkt för regeringen är respekt för fördelningen av befogenheter mellan EU och medlemsstaterna, nationella system avseende arbetsmarknad, sociala frågor och på skatte- och utbildningsområdet samt för principerna om subsidiaritet och proportionalitet.

Det är viktigt att den europeiska planeringsterminen fokuserar på de övergripande målen att säkerställa sunda offentliga finanser, förebygga och korrigera makroekonomiska obalanser och främja hållbar och inkluderande ekonomisk tillväxt och välfungerande arbetsmarknader.

Anf. 33 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Vi tar oss vidare till dagordningspunkt 4 a.

Anf. 34 Statssekreterare KATARINA LUNDAHL:

Som alltså rör sysselsättningsriktlinjerna. Rådet väntas godkänna rådsbeslut om riktlinjer för medlemsstaternas sysselsättningspolitik. Rådet ska årligen anta riktlinjer för medlemsstaternas sysselsättningspolitik. Årets beslut innebär vissa uppdateringar som återspeglar bland annat mer fokus på utbildning, nya teknologier samt på arbetskraft och kompetensbrist.

Regeringen avser att vid rådsmötet ställa sig bakom ett antagande av förslaget avseende sysselsättningsriktlinjerna.

Anf. 35 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade ståndpunkt.

Vi kommer till 4 b, Bedömning av ramen för social konvergens som genomförts på pilotbasis inom ramen för den europeiska planeringsterminen 2024.

Anf. 36 Statssekreterare KATARINA LUNDAHL:

Det här är en informationspunkt. Rådet väntas få information om en utvärdering som har gjorts i sysselsättningskommittén och i kommittén för socialt skydd. Utvärderingen gäller ett nytt analysinstrument som kallas ramverket för social konvergens och som har använts i en pilotfas i 2024 års europeiska planeringstermin.

Regeringen avser att notera den information som ges under ministerrådsmötet när det gäller detta.

Anf. 37 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar för informationen.

Och vi går vidare till dagordningspunkt 4 c, Sysselsättningskommitténs översyn av genomförandet av rekommendationen om individuella utbildningskonton: huvudbudskap.

Anf. 38 Statssekreterare KATARINA LUNDAHL:

Punkt 4 c är en beslutspunkt. Rådet väntas godkänna huvudbudskapet från sysselsättningskommittén EMCO om granskning av genomförandet av rekommendationen om individuella utbildningskonton. Granskningens huvudsyfte var att samla in information om medlemsstaternas utgångspunkter av genomförandet eller utvecklingen av planer med avseende på de viktigaste delarna i rekommendationerna. I huvudbudskapen konstateras att genomförandet av rådets rekommendation fortfarande befinner sig i ett tidigt skede och varierar mellan medlemsstaterna.

Regeringen ser positivt på att rådets rekommendation om individuella utbildningskonton har granskats i sysselsättningskommittén i syfte att få en överblick av medlemsstaternas genomförandestatus av rekommendationen.

Regeringen föreslår att Sverige vid rådsmötet ställer sig bakom godkännandet av huvudbudskapen från sysselsättningskommittén.

Anf. 39 MATILDA ERNKRANS (S):

Ordförande! Information om det här har getts i flera olika utskott. I EU-nämnden har vi ju en mer horisontell ansats och hanterar den svenska politiken på alla politikområden, så ni får väl ta min fråga utifrån det: Kan statssekreteraren berätta lite kort vad individuella utbildningskonton, som vi nu ställer oss positiva till, är för något?

Anf. 40 Statssekreterare KATARINA LUNDAHL:

Syftet från början har varit att underlätta och stötta finansiering kopplat till utbildning. Det är inte alla länder som har ett så utbyggt system för studiefinansiering som vi har i Sverige. Vi har ju dels studiemedelssystemet, dels har vi senare år också fått på plats ytterligare möjligheter att studera senare i livet genom omställningsstudiestödet.

Jag uppfattar att detta gör att vi inte omfattas av den här granskningen kopplat till utbildningskonton, eftersom de system som vi redan har täcker det behov och det syfte man har sett med utbildningskonton.

Jag tolkar det som att man kan ha individuella utbildningskonton på olika sätt, men man kan också ha mer generella system som de vi har i Sverige.

2024/25:13
29 november

Anf. 41 MATILDA ERNKRANS (S):

Ordförande! Tack, statssekreteraren – då förstår jag lite mer. Det man säger i ståndpunkten är att man ser positivt på att individuella utbildningskonton har granskats i sysselsättningskommittén, och därför gör statssekreterarens svar mig kanske lite lugnare – det betyder alltså att Sverige inte har varit med i granskningen, eftersom vi har ett system som är utbyggt på ett helt annat sätt än individuella utbildningskonton.

Anf. 42 ORDFÖRANDEN:

Statssekreteraren förefaller nicka och hålla med. Då är vi överens allihop.

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade ståndpunkt.

Vi går till dagordningspunkt 6, Rådets rekommendation om förstärkta kvalitetskriterier för praktikprogram.

Anf. 43 Statssekreterare KATARINA LUNDAHL:

Dagordningspunkt 6 är en informationspunkt där ordförandeskapet väntas ge en lägesrapport om förhandlingen och rekommendationen om förstärkta kvalitetskriterier för praktikprogram. Det ungerska ordförandeskapet har presenterat två kompromissförslag och avser att lämna en lägesrapport vid Epsco.

Regeringen avser att notera den information som ges under ministerrådsmötet.

Anf. 44 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar för informationen.

Vi går vidare till dagordningspunkt 7, Slutsatser om arbetskrafts- och kompetensbrist i EU: mobilisering av outnyttjad arbetskraftspotential i Europeiska unionen.

Anf. 45 Statssekreterare KATARINA LUNDAHL:

Det ungerska ordförandeskapet har lagt fram ett utkast till rådslutsatser som syftar till att åtgärda den arbetskrafts- och kompetensbrist som hindrar EU:s hållbara tillväxt och övergång till en grön och digital ekonomi.

Medlemsstaterna uppmuntras bland annat att i enlighet med medlemsstaternas befogenheter och nationella förutsättningar utveckla en inkluderande arbetsmarknadspolitik som underlättar inträde på arbetsmarknaden och bibehållande av anställning.

Regeringen välkomnar att det ungerska ordförandeskapet uppmärksammar frågan om arbetskrafts- och kompetensbrist i EU genom utkastet till rådsslutsatser. Regeringen föreslår att Sverige vid rådsmötet ställer sig bakom godkännandet av dessa rådsslutsatser.

Anf. 46 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade ståndpunkt.

Vi kommer till dagordningspunkt 11, Slutsatser om att stärka kvinnors och flickors psykiska hälsa och främja jämställdhet.

Anf. 47 Statssekreterare KATARINA LUNDAHL:

Den 4 juli presenterade det ungerska ordförandeskapet utkastet till rådsslutsatser när det gäller kvinnors psykiska hälsa. Utkastet har därefter behandlats i rådsarbetsgruppen för sysselsättningsfrågor och sociala frågor. Syftet med utkastet till rådsslutsatser är att belysa frågor om kvinnors psykiska hälsa.

Regeringen välkomnar att det ungerska ordförandeskapet har valt att belysa vikten av stöd till just kvinnors psykiska hälsa. Samtidigt har regeringen framfört att det är viktigt att rådsslutsatserna undviker språkbruk som pekar ut kvinnor som en homogent svag grupp och att kvinnors psykiska hälsoutmaningar sätts i relation till mäns och pojkars. I den här processen har regeringen varit mån om att etablerat språkbruk används och att befogenheter mellan EU och medlemsstaterna respekteras.

Regeringen föreslår att Sverige vid rådsmötet ställer sig bakom godkännandet av det liggande utkastet till rådsslutsatser om kvinnors psykiska hälsa.

Anf. 48 MATILDA ERNKRANS (S):

Ordförande! Det är en ganska kort ståndpunkt. Jag vet inte om det är statsrådet Paulina Brandberg eller statssekreteraren som ska åka, men betyder det att man inte avser att ta ordet på den här punkten på dagordningen? Om man har tänkt sig att ta ordet kan det ju vara intressant att höra vad man i så fall tänker lyfta.

Bland annat finns här i rådsslutsatserna en rekommendation, eller vad man ska säga, om att skydda unga personer från skadligt innehåll online. Jag såg att ett av statsråden i regeringen, nämligen Paulina Brandbergs partiledare och statsrådskollega Johan Pehrson, har uttalat sig om Australiens nyliga förslag om att förbjuda sociala medier för unga personer. Är detta någonting som regeringen har tagit ställning till och i så fall kommer att föra fram på mötet?

Anf. 49 Statssekreterare KATARINA LUNDAHL:

Jag kan informera om att det kommer att vara Paulina Brandberg som närvarar på Epscomötet.

Som jag förstår det öppnar vanligtvis inte ordföranden på dessa möten för frågor och diskussion, utan detta är något som bara klubbas. Vi föreställer oss därför inte att vi kommer att ta till orda och öppna för en diskussion om de frågor som Matilda Ernkrans nämner.

Anf. 50 ORDFÖRANDEN:

Med det konstaterar jag att det finns stöd för regeringens här redovisade ståndpunkt.

Vi kommer då till Övriga frågor.

Anf. 51 Statssekreterare KATARINA LUNDAHL:

2024/25:13

När det gäller dagordningens så kallade övriga frågor, dagordningspunkt 12, tänkte jag inte gå in närmare på dem. Jag stannar där och tackar för uppmärksamheten.

29 november

Anf. 52 ORDFÖRANDEN:

Med det tackar vi statssekreteraren med medarbetare för medverkan vid dagens sammanträde i EU-nämnden och önskar en trevlig helg!

Anf. 53 Statssekreterare KATARINA LUNDAHL:

Tack så mycket!

§ 3 Sysselsättningsfrågor, socialpolitiska frågor, hälso- och sjukvårdsfrågor samt konsumentfrågor

Statssekreterare Minna Ljunggren

Återrapport från möte i Europeiska unionens råd för sysselsättning, socialpolitik, hälso- och sjukvård samt konsumentfrågor den 27–28 november 2023

Information och samråd inför möte i Europeiska unionens råd för sysselsättning, socialpolitik, hälso- och sjukvård samt konsumentfrågor den 2–3 december 2024

Anf. 54 ORDFÖRANDEN:

Nu är fokus socialpolitiska frågor. Vi har med oss statssekreterare Minna Ljunggren med medarbetare – hjärtligt välkomna! Vi börjar med en återrapport.

Anf. 55 Statssekreterare MINNA LJUNGGREN:

Herr ordförande! Fint att få vara här i dag!

Jag ska återrapportera från Epscomötet den 27–28 november 2023, då det hölls ett formellt Epscomötet för social- och sysselsättningsministrar i Bryssel.

Jag hänvisar till den skriftliga rapporteringen för mötet men svarar på eventuella frågor.

Anf. 56 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar så mycket för den informationen.

Vi tar oss in på rådsdagordningens punkt 8, Slutsatser om att främja social inkludering av personer med funktionsnedsättning genom sysselsättning, skälig anpassning och rehabilitering.

Anf. 57 Statssekreterare MINNA LJUNGGREN:

Herr ordförande! Den 25 juli presenterade det ungerska ordförandeskapet ett första utkast till rådsslutsatser om att främja social inkludering för personer med funktionsnedsättning genom sysselsättning, skälig anpassning och rehabilitering.

Ordförandeskapets förhoppning är att rådsslutsatserna ska godkännas vid Epscorådets möte den 2 december. Förslaget till rådsslutsatser betonar vikten av att öka sysselsättningen bland personer med funktionsnedsättning för att främja inkludering och delaktighet i samhället.

I slutsatserna lyfts vikten av att både förbättra övergången mellan utbildning och arbete liksom mellan skyddat arbete och arbete på den öppna arbetsmarknaden. Särskilt lyfter man fram skälig anpassning, det vill säga tillgänglighetsåtgärder som är skäliga med hänsyn till bland annat de ekonomiska och praktiska förutsättningarna, och rehabilitering som viktiga delar för att undanröja de hinder som personer med funktionsnedsättning möter på arbetsmarknaden.

Även sociala tjänster och stödtjänster, arbete mot diskriminering och insamling av data lyfts fram som viktiga delar.

Regeringen har under förhandlingarna verkat för att stärka skrivningarna om vikten av att arbeta mot diskriminering. Regeringen har

också arbetat för att stärka jämställdhetsperspektivet i texten. Till exempel har det lagts till en punkt som beskriver situationen på arbetsmarknaden för kvinnor med funktionsnedsättning.

Vidare har regeringen arbetat för att utrymme ska lämnas till medlemsstaterna att avgöra vilka åtgärder som passar bäst i den nationella kontexten.

Jag övergår till att redogöra för regeringens ståndpunkt.

Regeringen föreslår att Sverige ställer sig bakom godkännande av rådsslutsatserna. Regeringen stöder ambitioner om stärkt möjlighet för full och effektiv delaktighet för personer med funktionsnedsättning och som främjar genomförandet av FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning.

Det är viktigt att medlemsstaterna stöttar personer med funktionsnedsättning som är i behov av stöd och insatser för att övergå eller återgå till arbete. Fler personer i sysselsättning är bra för EU:s sammanhållning och stärker unionens konkurrenskraft.

Anf. 58 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade ståndpunkt.

Vi går vidare till dagordningspunkt 9, Slutsatser om förbättrad tillgång till möjliggörande tjänster och arbetsförmedling för att främja social inkludering av personer som löper risk för fattigdom eller social utestängning, inbegripet romer, genom att minska territoriella ojämlikheter.

Anf. 59 Statssekreterare MINNA LJUNGGREN:

Herr ordförande! Vid mötet den 2 december väntas rådet också godkänna slutsatser om förbättrad tillgång till möjliggörande tjänster och arbetsförmedlingstjänster för att främja social inkludering av personer i risk för fattigdom och social utestängning, inklusive romer, genom att minska territoriella ojämlikheter.

Utkastet tar sikte på vikten av att minska antalet personer i risk för fattigdom eller social utestängning genom att fokusera på skillnader i tillgång till möjliggörande tjänster och arbetsförmedlingstjänster beroende på var man bor. Utkastet lyfter särskilt fram behovet av att åtgärderna säkerställer romsk inkludering.

Möjliggörande tjänster handlar framför allt om tjänster riktade till personer med särskilda behov eller som saknar tillräckliga resurser. De syftar till att främja inkludering i samhället och på arbetsmarknaden och kan till exempel handla om socialt arbete, psykologiskt stöd eller rehabilitering. Men det kan även handla om grundläggande välfärdstjänster, till exempel förskoleverksamhet och barnomsorg, hälso- och sjukvård, långvarig vård och omsorg och utbildning.

För att möjliggöra tillgång till kvalitativa tjänster uppmanas medlemsstaterna bland annat att säkerställa att relevanta aktörer som representerar personer i risk för fattigdom eller social utestängning, till exempel civilsamhällesorganisationer, får komma till tals inför beslut om åtgärder.

Medlemsstaterna rekommenderas även att främja samarbete mellan olika beslutsnivåer, exempelvis mellan kommunal och regional nivå, men också att förbättra kunskapen om territoriella ojämlikheter.

Avslutningsvis uppmanas medlemsstaterna att dra nytta av de möjligheter som digitaliseringen ger inklusive genom att främja tillgången till digitala tjänster. En aspekt som lyfts fram i sammanhanget är också vikten av att öka de digitala färdigheterna bland personer i risk för fattigdom eller social utestängning.

Under förhandlingarna har regeringen verkat för ett mer inkluderande språkbruk och för att jämställdhetsperspektivet ska stärkas i texten. Regeringen har även verkat för att utrymme ska lämnas till medlemsstaterna för att avgöra vilka åtgärder som passar bäst i den nationella kontexten.

Jag övergår till att samråda med nämnden om regeringens ståndpunkt. Regeringen föreslår att Sverige ställer sig bakom godkännande av slutsatserna. Det är av vikt att medlemsstaterna arbetar för att minska antalet personer i risk för fattigdom eller social utestängning. Det är därför av betydelse att skillnader i villkor för att bo, verka och leva inom alla delar av EU:s medlemsstater och dess betydelse för social inkludering synliggörs i utkastet.

Social inkludering inklusive upprätthållandet av principen om icke-diskriminering är viktigt för den enskilde och samhället i stort. Det bidrar till en hållbar tillväxt och i förlängningen till EU:s konkurrenskraft.

Anf. 60 MATILDA ERNKRANS (S):

Ordförande! Min fråga gäller egentligen både denna och föregående dagordningspunkt. Först och främst vore det intressant för nämnden att få veta vem som kommer att företräda Sverige när frågorna avgörs i Bryssel, eftersom det är det talade ordet som gäller. Är det statssekreteraren eller statsrådet?

Jag vill ställa ytterligare en fråga. Båda dessa punkter gäller antagande av rådsslutsatser. Vid en tidigare fråga till en statssekreterarkollega till Minna Ljunggren framhölls att vid sådana punkter lämnas ordet inte fritt, utan det är bara klubbärenden. Betyder det att Sverige under dessa båda punkter inte kommer att säga något utan att det bara kommer att klubbas?

Vi har ingen avvikande ståndpunkt utan tycker också att både denna och den förra rådsslutsatsen ska antas. Men det vore intressant att få en kontext.

Anf. 61 Statssekreterare MINNA LJUNGGREN:

Sverige kommer vid mötet att företrädas av statsrådet Anna Tenje. Det stämmer att det är så kallade klubbärenden, och inget särskilt kommer att sägas vid punkterna.

Anf. 62 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade ståndpunkt.

Vi går vidare till dagordningspunkt 12, Övriga frågor.

Anf. 63 Statssekreterare MINNA LJUNGGREN:
Jag har inget särskilt att tillägga.

2024/25:13
29 november

Anf. 64 ORDFÖRANDEN:

Då tackar vi statssekreteraren med medarbetare för informationen och närvaron vid dagens sammanträde och önskar en trevlig helg.

§ 4 Sysselsättningsfrågor, socialpolitiska frågor, hälso- och sjukvårdsfrågor samt konsumentfrågor
Statsrådet Acko Ankarberg Johansson

Återrapport från möte i Europeiska unionens råd för sysselsättning, socialpolitik, hälso- och sjukvård samt konsumentfrågor den 20–21 juni 2024

Återrapport från informellt ministermöte den 24–25 juli 2024
Information och samråd inför möte i Europeiska unionens råd för sysselsättning, socialpolitik, hälso- och sjukvård samt konsumentfrågor den 2–3 december 2024

Anf. 65 ORDFÖRANDEN:

Vi har nu kommit in på hälso- och sjukvårdsfrågor, och vi hälsar statsrådet Acko Ankarberg Johansson med medarbetare hjärtligt välkomna. Vi börjar med en återrapport eller två.

Anf. 66 Statsrådet ACKO ANKARBERG JOHANSSON (KD):

Ordföranden! Jag tackar nämnden för möjligheten att få vara här i dag.

Den 20–21 juni, det vill säga midsommarhelgen, hölls ett formellt rådsmöte för EU:s arbetsmarknads-, social- och hälsoministrar, och jag deltog i mötet tillsammans med arbetsmarknadsminister Johan Pehrson.

Nämnden har fått en skriftlig rapport, men jag svarar förstås på frågor om nämnden så önskar.

Anf. 67 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar för informationen.

Vi går vidare till dagordningspunkt 13, Läkemedelspaketet.

Anf. 68 Statsrådet ACKO ANKARBERG JOHANSSON (KD):

Jag vill bara nämna att jag också hade ett informellt rådsmöte i slutet av juli i Ungern. Har ni frågor får ni gärna återkomma senare till dem.

Anf. 69 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar för informationen, och går *nu* vidare till dagordningspunkt 13.

Anf. 70 Statsrådet ACKO ANKARBERG JOHANSSON (KD):

Herr ordförande! Som ni vet har det gått ett och ett halvt år sedan kommissionen presenterade sitt förslag till ny läkemedelslagstiftning. Förhandlingarna har gått i ett väldigt högt tempo. I höst har det varit 14 arbetsgruppsmöten. Det är förstås tacknämligt att ordförandeskapet fortsätter att ha ett så högt tempo, för det är viktiga frågor.

Det man har diskuterat under hösten är Europeiska läkemedelsmyndighetens roll, godkännandeprocesser, incitament och försörjningstrygghet. Vid rådets möte den 3 december förväntas ordförandeskapet informera om höstens förhandlingar, det vill säga information om vad de har gjort.

Om det blir en diskussion vid rådsmötet avser jag att göra inlägg i enlighet med regeringens tidigare överlagda ståndpunkt. Jag tror att såväl nämnden som socialutskottet är väl införstådda med den.

Anf. 71 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar för informationen.

Vi går vidare till dagordningspunkt 15, Den europeiska hälsounionen mot bakgrund av rapporten om EU:s framtida konkurrenskraft.

2024/25:13
29 november

Anf. 72 Statsrådet ACKO ANKARBERG JOHANSSON (KD):

Herr ordförande! Rådet förväntas föra en diskussion om den europeiska hälsounionen mot bakgrund av rapporten om konkurrenskraft. Syftet är att reflektera över hur rekommendationerna i Draghis rapport kan bidra till att stärka den europeiska hälsounionen, göra hälsosystemen mer motståndskraftiga och förbättra hälsan hos Europas befolkning.

Jag går nu över till att samråda om regeringens förslag till ståndpunkt.

Regeringen välkomnar Mario Draghis rapport. Den bidrar till att fortsatt sätta konkurrenskraftsfrågorna högt på agendan. Regeringen delar flera av Draghis bedömningar, bland annat att EU:s innovationskapacitet och produktivitet behöver stärkas samtidigt som EU:s strategiska beroende behöver minska.

Regeringen avser i diskussionen att bland annat lyfta de rättsakter som nämns i rapporten som viktiga för att bibehålla och utveckla en attraktiv marknad i dag för medicinska produkter. Regeringen avser att framhålla vikten av horisontell analys av hur de olika rättsakterna kan implementeras på bästa sätt i förhållande till varandra men även hur kommissionen kan bistå medlemsstaterna med utgångspunkt i kompetensfördelningen.

Avseende frågan om rekommendationernas påverkan på de nationella hälsosystemen och den europeiska hälsounionen avser regeringen bland annat att understryka vikten av en gemensam verktyglåda och förmåga att hantera de utmaningar som EU kan möta, bland annat beredskap för olika typer av hälsohot och antimikrobiell resistens, AMR.

I övrigt hänvisar jag till den skriftliga, lite längre ståndpunkten och svarar förstås på frågor.

Anf. 73 ANNA VIKSTRÖM (S):

Jag tackar statsrådet för dragningen. Jag har en fråga om den del i ståndpunkten som handlar om rökfria tobaks- och nikotinprodukter. Varför uttalar sig regeringen som om konsumtion av rökfria tobaks- eller nikotinprodukter minskar konsumtion av cigaretter?

Anf. 74 Statsrådet ACKO ANKARBERG JOHANSSON (KD):

Bakgrunden är de ställningstaganden som finns från riksdagen om hur vi ser på olika produkter inom området. Låt mig nämna en av dem som ofta diskuteras: snus. Det är ingen hälsoprodukt, men det har ändå en mindre påverkan än vad andra saker, som cigaretter, har.

Vårt synsätt på olika produkter är fastslaget i beslut av riksdagen i ställningstaganden på olika sätt och det är också regeringens ståndpunkt.

Bedömningen var just att vi framöver behöver använda bättre regelverk där vi tittar på skadeverkningarna av olika produkter och har regelverk som möter skadeverkningarna på rätt nivå. Vi har långtgående regleringar i Sverige med skatter på olika sätt som andra länder inte har i sin verktyglåda. Jag uppfattar att det är goda verktyg som vi använder för att påverka konsumtion och reglera skadeverkningar till följd av olika produkter.

Regeringens uppfattning är att vi behöver säkerställa att vi använder de bästa regelverken beroende på de skadeverkningar som olika produkter har. Det är i överensstämmelse med tidigare ståndpunkter från regeringen, så det är alltså ingen ny ståndpunkt i detta.

Anf. 75 ANNA VIKSTRÖM (S):

Tack, statsrådet, för svaret! Det stämmer att det finns olikheter när det gäller skadeverkningar. Alla tobaks- och nikotinprodukter är skadliga. Men här handlar det om ett samband som gäller konsumtion av olika produkter, där regeringen uttalar sig på ett sätt som vi ifrågasätter. Vi skulle helst se att detta inte var med i uttalandet.

Anf. 76 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V):

Ordförande! Jag vill bara säga att jag håller med Socialdemokraterna i det som framförs här.

Anf. 77 REBECKA LE MOINE (MP):

Ordförande! Även vi från Miljöpartiet instämmer i att detta är en problematisk mening som i bästa fall borde strykas.

Anf. 78 Statsrådet ACKO ANKARBERG JOHANSSON (KD):

Jag noterar förstas ledamöternas ståndpunkter. Jag vill ändå säga att det som står i stycket till att börja med är ett konstaterande av att alla produkter inom ANDT-området är skadliga för hälsan. Det råder ingen tvekan om det; det är fakta. Men vi anser att det är viktigt att belysa de gradskillnader i olika tobaks- och nikotinprodukters skadeverkningar som är vetenskapligt påvisade. Detta är alltså inget som vi själva har hittat på, utan det som är aktuellt är sådant som det finns en vetenskaplig tyngd bakom.

Detta är också den ståndpunkt som riksdagens majoritet har beslutat om flera gånger, och det är inget märkvärdigt att vi för vidare den ståndpunkt som riksdagen lagt fast sedan tidigare. Det är regeringens ståndpunkt.

Anf. 79 LEONID YURKOVSKIY (SD):

Herr ordförande! Jag vill kommentera det som nyss sades och säga att Sverigedemokraterna står bakom det som regeringen framför här. Formuleringen speglar dels regeringens politik på området, dels Sveriges nya mål och politik på området. Förutom att vi kan se statistiska korrelationer mellan snus, rökning och hälsoskador finns det också en logik i det som framförs, nämligen att den totala konsumtionen av nikotin är ganska konstant bland nikotinister. Det betyder att om en viss produkt brukas i stället för en annan sker en undanträngning av den ena.

Vi menar alltså både att detta speglar den antagna politiken och att det finns statistiskt fog för det som sägs och också en logisk kontext.

Anf. 80 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V):

Ordförande! Jag vill börja med att anmäla en avvikande ståndpunkt om att detta stycke ska utgå.

Jag har också en fråga. Här anger regeringen sin ståndpunkt "utifall" Europe's Beating Cancer Plan eller tobakslagstiftningen skulle komma upp i diskussionen. Jag tror aldrig att jag någonsin tidigare har sett den typen av ståndpunkt, alltså att man anger en ståndpunkt ifall en viss fråga tas upp. Därför vill jag fråga: Finns det några fler planer eller lagstiftningar som skulle kunna komma upp där regeringen också kan ha en utifall-åsikt?

Anf. 81 Statsrådet ACKO ANKARBERG JOHANSSON (KD):

Tack, ledamoten, för beskedet! Detta handlar ju om förebyggande, preventiva åtgärder. Vi vet att vi har haft ganska många diskussioner i rådet om det som rör tobak, alkohol och hela ANDT-området. Det var uppe senast vid mötet i juni.

De andra länderna ser med viss avund på oss för att vi har en väldigt låg användning av tobak och cigaretter, inte minst bland de unga. Man är glad för situationen i Sverige men säger: Det är inte så lätt som ni tror.

Vi har alltså en god situation på stora delar av området. Det innebär att vi har ganska många verktyg i vår verktygslåda för att kunna minska skadeverkningarna och ha ett preventivt arbete. Just kopplingen till Europe's Beating Cancer Plan är viktig eftersom många folkhälsoaspekter finns med där. Då måste man tydliggöra vilken ståndpunkt man från svensk sida har om dessa frågor kommer upp. Det är inte ovanligt att de gör det vid våra rådsmöten, och då är det rimligt att jag har med mig den ståndpunkt som är Sveriges, så att vi vet på vilken sida vi står.

Anf. 82 ORDFÖRANDEN:

Då kan jag konstatera att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning med en avvikande ståndpunkt från S, V och MP.

Då kommer vi in på dagordningspunkt 17, Slutsatser om förbättrad organdonation och organtransplantation.

Anf. 83 Statsrådet ACKO ANKARBERG JOHANSSON (KD):

Den 28 augusti presenterade ordförandeskapet sitt förslag till rådslutsatser om förbättrad organdonation och transplantation. Rådsslutsatserna syftar till att öka antalet organdonationer och transplantationer, förbättra medlemsstaternas arbete med hållbara organdonations- och transplantationssystem och fostra gränsöverskridande samarbeten.

I rådsslutsatserna uppmanas alla medlemsstater att utveckla och förbättra sina institutionella, juridiska och etiska ramverk för att främja organdonation och transplantationer och för att motverka trafficking och organhandel. Medlemsstaterna uppmanas även att vidta åtgärder som möjliggör att fler organ tas till vara, till exempel genom att stärka rollen för organdonationskoordinatorer, utöka gränsöverskridande samarbeten beroende på nationell kontext och uppmuntra till framtagande av system för donation från avlidna donatorer, det vill säga donation efter kontrollerat cirkulationsstillestånd.

Donationer från avlidna donatorer har varit möjliga i Sverige sedan ett par år tillbaka. Kommissionen uppmanas att uppdatera den handlingsplan på organdonations- och transplantationsområdet som har funnits sedan 2015, där lärdomar sedan planens antagande särskilt ska beaktas.

Flera av de åtgärder som föreslås i rådsslutsatserna är i linje med det redan pågående nationella arbetet på området. Under förhandlingarna har

fler av Sveriges ståndpunkter gällande utkastet tagits om hand. Jag tänkte mycket kort nämna två av de viktigaste omhändertagna ståndpunkterna.

Sverige har under förhandlingarna lyft att rådsslutsatserna bör återspegla vikten av att eventuella åtgärder inte får oönskade effekter på befintliga, välfungerande system. Sverige fick gehör från ett antal likasinnade medlemsstater. Det nordiska samarbetet Scandiatransplant har bland annat lyfts fram som ett exempel på existerande välfungerande system.

Sverige har därtill framfört ett behov av att befintliga lagar, regler och standarder beaktas i donationsprogramarbetet för att säkerställa ett bibehållet högt förtroende för organdonations- och transplantationssystemen.

Därmed övergår jag till att samråda om regeringens förslag till ståndpunkt. Regeringen avser att ställa sig bakom ett godkännande av rådsslutsatserna om förbättrad organdonation och transplantation. Regeringens förslag till ståndpunkt återfinns i sin helhet i det underlag som delats till ledamöterna inför sammanträdet.

Anf. 84 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade ståndpunkt.

Nästa punkt är Övriga frågor.

Anf. 85 Statsrådet ACKO ANKARBERG JOHANSSON (KD):

Herr ordförande! Som en övrig fråga vid mötet förväntas Tyskland och Frankrike lyfta ett så kallat icke-papper om medicintekniska produkter och medicintekniska produkter för in vitro-diagnostik. Icke-papperet innehåller förslag om att åtgärda tillkortakommanden i nuvarande lagstiftning som har framkommit under de år som har gått sedan förordningen antogs 2017.

Sverige kan ställa sig bakom fler av de punkter som framförs i icke-papperet, bland annat en minskning av den administrativa bördan och möjliggörandet av snabbspår för nya, innovativa medicintekniska produkter. Däremot är frågan om ytterligare koncentration av uppgifter till Europeiska läkemedelsmyndigheten central för Sverige. Det förslaget kräver betydligt mer utredning och kan inte åstadkommas genom en snabb lösning, som föreslås i icke-papperet.

Vid rådmötet avser jag därför att göra ett inlägg som signalerar att Sverige vill vara i framkant på det medicintekniska området men att vi på grund av en alltför långtgående centralisering av uppgifter till EMA valt att inte skriva under icke-papperet.

Vidare kommer Belgien och Spanien att lyfta en fråga om icke godkända läkemedel med rubriken "Tackling the sale of unauthorised medicines to European citizens". Regeringen avser att om tillfälle ges framföra att försäljning av olagliga och förfälskade läkemedel har blivit ett allvarligt och växande problem och att det därför är bra att frågan lyfts. Studier i Sverige visar att hälften av läkemedel köpta från falska internetapotek också är förfälskade.

Den svenska regeringen har nyligen beslutat att ge Läkemedelsverket i uppdrag att genomföra en omfattande kartläggning och analys av köp av läkemedel utanför den lagliga handeln. Dessutom ingår i uppdraget att

föreslå relevanta motåtgärder mot den illegala handeln, inte minst för att patienter riskerar att fara mycket illa, och en bred informationsinsats genomförs.

2024/25:13
29 november

Anf. 86 MATILDA ERNKRANS (S):

Tack för informationen! Jag vill bara understryka att det är föredömligt av statsrådet att också ta upp det icke-papper som förväntas hanteras på rådet och hur regeringen avser att agera. Via ordförande Erik Ottoson och i andra sammanhang har jag redan framfört det jag nu kommer att säga, nämligen att statsrådet gärna till sina statsrådskollegor i regeringen får ta med sig att detta även gäller när den svenska regeringen producerar icke-papper.

KU har ju prövat detta och kommit fram till att icke-papperen också ska hanteras i EU-nämnden. Vid tre tillfällen under ett par månader, tror jag, har det förekommit att den svenska regeringen har producerat icke-papper – dock inte under statsrådets hägn utan på andra statsråds områden. Statsrådet får gärna ta med sig detta, så kan ni påminna varandra i Regeringskansliet. Men det är föredömligt att detta nu tas upp här.

Anf. 87 ORDFÖRANDEN:

Jag kan inte riktigt förlika mig med begreppet ”icke-papper”. Men jag ska inte hänga upp mig på detta.

Då tror jag inte att vi har så mycket mer att ta upp. Vi tackar för informationen, och vi tackar för närvaron vid dagens sammanträde och önskar statsrådet med medarbetare en trevlig helg.

§ 5 Sysselsättningsfrågor, socialpolitiska frågor, hälso- och sjukvårdsfrågor samt konsumentfrågor

Socialminister Jakob Forssmed

Information och samråd inför möte i Europeiska unionens råd för sysselsättning, socialpolitik, hälso- och sjukvård samt konsumentfrågor den 2–3 december 2024

Anf. 88 ORDFÖRANDEN:

Vi hälsar socialministern med medarbetare välkommen!

Vi har inga återrapporter med socialministern i dag. Vi har däremot information och samråd inför rådsmötet 2–3 december. Vi går in på rådsdagordningens punkt 14, Rådets rekommendation om rök- och aerosolfria miljöer.

Anf. 89 Socialminister JAKOB FORSSMED (KD):

Herr ordförande! Det är roligt att vara här och träffa nämnden igen.

Denna punkt rör en rådsrekommendation om rök- och aerosolfria miljöer. Förslaget innebär att rådets rekommendation utökas från att bara avse tobaksprodukter och enbart inomhusmiljöer. Den föreslås nu även omfatta nya tobaks- och nikotinprodukter samt nikotinfria produkter som avger rök, eller aerosoler.

Rekommendationen föreslås även omfatta utomhusområden vid utbildningsverksamheter, till exempel skolgårdar och fritidsgårdar, utomhusområden i kollektivtrafik, utomhusområden kopplade till restauranger och andra serveringsställen samt utomhusområden kopplade till arbetsplatser och vårdinrättningar.

Därutöver föreslås medlemsstaterna i rekommendationerna 9 och 10 överväga att införa rökförbud på sådana platser där allmänheten ofta samlas, respektive privata utrymmen, till exempel bilar, där barn är närvarande. Under förhandlingen bevakade regeringen att rekommendationerna 9 och 10 inte skulle utformas på ett alltför föreskrivande sätt. Det är därför välkommet att dessa rekommendationer utformats på ett proportionerligt vis.

Det som har tillkommit under förhandlingarna är att framför allt badstränder lagts till som exempel på sådant område som omfattas av rekommendation 3. Denna rekommendation handlar om att utomhusområden som används för rekreation där det ofta vistas barn ska omfattas av de rökfria miljöerna. Andra exempel är lekparker samt djur- och nöjesparker. I samma rekommendation har även unga och personer i utsatta situationer lagts till som exempel på grupper som omfattas av rekommendationen.

Nu går jag över till att samråda om regeringens ståndpunkt.

Regeringen avser att ställa sig bakom ett antagande av rådets rekommendation om rök- och aerosolfria miljöer. Regeringens förslag till ståndpunkt återfinns i sin helhet i det underlag som delats med ledamöterna inför sammanträdet.

Anf. 90 ANNA VIKSTRÖM (S):

Tack, statsrådet, för dragningen! Vi är positiva till att regeringen har lyft in en mening om forskning. Det välkomnar vi. Kommissionen hade med det i rådsrekommendationerna, och det finns numera med i

regeringens ståndpunkt från överläggningen i socialutskottet. Det tycker vi är bra. Det behövs mer forskning på området.

I övrigt står vi fast vid våra avvikande ståndpunkter.

Som regeringen skriver är alla ANDT-produkter skadliga för hälsan. I detta sammanhang vill vi inte lägga fokus på de skillnader som finns i skadeverkningar. Vi vill också nämna att det finns samband med konsumtion av olika tobaks- och nikotinprodukter, och det vill vi uppmärksamma. Vi tycker inte att detta är tillräckligt belyst. Risken är att det leder till att bruket av tobaks- och nikotinprodukter ökar i förlängningen i hela befolkningen.

Detta vill vi framföra, även om vi förstår att det kanske handlar om ett klubbslag på mötet, där man antar rådsrekommendationerna, och att man kanske inte argumenterar så mycket.

Anf. 91 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V):

Ordförande! Även Vänsterpartiet håller fast vid den avvikande ståndpunkten från utskottet.

Anf. 92 REBECCA LE MOINE (MP):

Ordförande! Även Miljöpartiet står bakom den avvikande ståndpunkten.

Anf. 93 Socialminister JAKOB FORSSMED (KD):

Vi håller förstås fast vid vår för nämnden föreslagna ståndpunkt och konstaterar att den ligger i linje med riksdagens tillkännagivande när det gäller att ta hänsyn till tobaksprodukters varierande skadeverkningar.

Anf. 94 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade ståndpunkt med avvikande ståndpunkter anmällda från S, V och MP.

Vi går vidare till dagordningspunkt 16, Slutsatser om förbättrad hjärt- och kärlhälsa i Europeiska unionen.

Anf. 95 Socialminister JAKOB FORSSMED (KD):

Herr ordförande! Förbättrad hjärt-kärlhälsa och minskad sjukdomsburda av hjärt-kärlsjukdomar är en av det ungerska ordförandeskapets prioriteringar på hälsoområdet.

I rådsslutsatserna uppmuntras medlemsstaterna bland annat att stärka sitt hälsofrämjande och förebyggande arbete med fokus på olika riskfaktorer såsom ojämlikheter i hälsa och ohälsosamma levnadsvanor.

Även insatser inom hälso- och sjukvården uppmuntras såsom arbete med hälsokontroller, ökat fokus på kopplingen till psykisk ohälsa samt ökad kvalitet i rehabiliterande insatser. Flera av de åtgärder som föreslås i rådsslutsatserna är i linje med pågående nationellt arbete och regeringens satsningar på området.

Kommissionen uppmuntras bland annat att, utifrån erfarenheter från arbetet med Europas plan mot cancer, främja dialog och insatser i det förebyggande arbetet på flera nivåer med fokus på påverkbara riskfaktorer kopplade till bland annat ohälsosamma levnadsvanor.

2024/25:13
29 november

Under förhandlingarna har flertalet av Sveriges synpunkter tagits om hand, bland annat att insatser för att minska sjukdomsördan i hjärt-kärlsjukdom bör kopplas samman med initiativ avseende andra icke-smittsamma sjukdomar då riskfaktorerna ofta är gemensamma samt att nationella system avseende hälso- och sjukvårdsfrågor ska respekteras.

Med detta går jag över till att samråda om regeringens ståndpunkt.

Regeringen avser att ställa sig bakom ett godkännande av rådsslutsatserna om förbättrad hjärt- och kärlhälsa i Europeiska unionen. Regeringens förslag till ståndpunkt återfinns i sin helhet i det underlag som delgetts ledamöterna inför sammanträdet.

Anf. 96 ANNA VIKSTRÖM (S):

Jag kan konstatera att detta är det tredje ärendet på dagens möte som handlar om tobaks- och nikotinprodukter. Det lyfts säkert fram av regeringen i olika ärenden.

Vi står fast vid vår avvikande ståndpunkt från socialutskottet. Det är riktigt att det finns gradskillnader i skadeverkningar, men det finns också samband med konsumtion av olika tobaks- och nikotinprodukter. Det finns ingen tvekan om att nikotinkonsumtion heller inte är bra för hjärta och kärl.

Det finns risker för att bruket av tobaks- och nikotinprodukter ökar för helt nya målgrupper i samhället. Det är deras hälsa det handlar om i detta sammanhang, som gäller folkhälsa och hjärt-kärlhälsa.

Anf. 97 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V):

Vänsterpartiet står också fast vid den avvikande ståndpunkten.

Anf. 98 REBECCA LE MOINE (MP):

Det gör även Miljöpartiet.

Anf. 99 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade ståndpunkt med avvikande ståndpunkt anmäld från S, V och MP.

Vi går vidare till dagordningspunkt 18, Övriga frågor.

Anf. 100 Socialminister JAKOB FORSSMED (KD):

Herr ordförande! Jag har inget särskilt som jag känner behov av att lyfta upp när det kommer till denna dagordningspunkt, men jag svarar förstås gärna på eventuella frågor.

Anf. 101 ORDFÖRANDEN:

Det finns inga frågor.

Vi önskar statsrådet med medarbetare en trevlig helg. Tack så mycket för deltagandet i dag!

Anf. 102 Socialminister JAKOB FORSSMED (KD):

Tusen tack, herr ordförande, och tack till hela nämnden!

Anf. 103 ORDFÖRANDEN:

Vi hälsar civilminister Erik Slottner med medarbetare välkomna till dagens sammanträde.

Vi börjar med återrapporten.

Anf. 104 Statsrådet ERIK SLOTTNER (KD):

Herr ordförande! Nämnden har fått en skriftlig återrapport från mötet, och jag svarar gärna på eventuella frågor.

Anf. 105 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar så mycket för informationen.

Vi går vidare till dagordningspunkt 10, Slutsatser om vitboken *Hur hanterar vi Europas behov av digital infrastruktur?*

Anf. 106 Statsrådet ERIK SLOTTNER (KD):

Herr ordförande! På mötet väntas rådet godkänna rådsslutsatser om den vitbok som kommissionen presenterade i februari i år. Slutsatserna innehåller rådets syn på vitboken.

Regeringen är positiv till att slutsatserna tar upp ambitionen att främja utbyggnaden och utvecklingen av den digitala infrastrukturen inom unionen och framhåller att högkvalitativa, säkra och hållbara digitala infrastrukturer är avgörande för konkurrenskraften inom EU.

Regeringen välkomnar särskilt strävan att förenkla för företag, stärka innovation och forskning, stärka Europas långsiktiga konkurrenskraft samt minska antalet handelshinder. Regelförenkling, rättslig förutsägbarhet och efterlevnad av gemensamma regler är avgörande för att stimulera investeringar. Därtill anges i slutsatserna att det krävs betydande investeringar i digital infrastruktur främst från den privata sektorn.

I slutsatserna lyfter man även upp vikten av att värna konsumenters och företagskunders intressen i eventuella lagförslag som påverkar slutanvändare. Även vikten av att upprätthålla och utveckla effektiv konkurrens för fortsatta investeringar och innovation inom digital infrastruktur betonas.

Regeringen välkomnar också att slutsatserna tydliggör medlemsstaternas befogenheter avseende förvaltning, tillståndsgivning och organisering av radiospektrum.

Vitboken förväntas vara underlag för den tillträdande kommissionens arbete. Rådsslutsatserna är därför en viktig utgångspunkt för medlemsstaternas samlade syn på kommissionens eventuella förslag. Regeringen avser därför att ställa sig bakom rådsslutsatserna.

Anf. 107 KADIR KASIRGA (S):

Ordförande! Tack så mycket för föredragningen, Erik Slottner!

Denna fråga har även tagits upp i trafikutskottet, där vi socialdemokrater ställde frågor om den offentliga sektorn och varför den inte nämns i slutsatserna.

Vi välkomnar vitboken. Det är viktigt att EU går i bräsch när det gäller digital infrastruktur, men i realiteten finns skillnader mellan medlemsstaterna när det gäller utvecklingen av digital infrastruktur. Här i Sverige har den offentliga sektorn, särskilt våra kommuner och regioner, en utvecklad infrastruktur. Jag vet att SKR i sina remissyttranden och medskick har betonat detta.

Jag och Socialdemokraterna undrar därför: Kommer statsrådet att göra en ansats i denna fråga för att även den offentliga sektorn ska inkluderas i vitboken?

Anf. 108 Statsrådet ERIK SLOTTNER (KD):

Herr ordförande! Nu gäller detta rådsslutsatser om vitboken, och vi kommer som sagt att ställa oss bakom slutsatserna.

Det handlar framför allt om investeringar i digital infrastruktur, och sådana investeringar kommer även i fortsättningen att vara en huvuduppgift för den privata sektorn. Något som är otroligt är att det bara i Sverige läggs många miljarder varje år på utbyggnad av 5G, exempelvis, och på fiberutbyggnad, som i huvudsak betalas av de privata aktörerna därför att det finns en välfungerande marknad.

Det som vi tar sikte på här är hur vi kan skapa ännu bättre förutsättningar, exempelvis genom regulatoriska förändringar för att öka tillträdet till fastigheter och mark för att bygga ut framtida digital konnektivitet.

Sedan kommer användarna, betalarna och kunderna många gånger att vara offentlig sektor och offentliga aktörer. Men själva utbyggnaden kommer fortsatt vara en huvuduppgift för de privata aktörerna.

Sverige har som vi vet exempelvis ett bredbandsstöd där vi lägger pengar på detta. Det finansieras också till viss del av EU, så EU lägger pengar på detta. Men vi ser även fortsatt framför oss att det kommer att vara en uppgift och ett ansvar i huvudsak för privata aktörer. Vi ska skapa bättre förutsättningar för att marknaden ska kunna klara detta på egen hand.

Anf. 109 KADIR KASIRGA (S):

Tack för svaret! Jag kan instämma med dig att den privata sektorn såklart kommer att göra investeringar och allt detta. Men jag vill ändå betona att i Sverige har den offentliga sektorn och särskilt våra kommuner stadsnät och digital infrastruktur.

Sverige Kommuner och Regioner har i sitt remissyttrande betonat vikten av att även de borde vara inkluderade i vitboken, det som skrivs och de visioner som finns i vitboken. Det ser inte ut som att den offentliga sektorn är inkluderad i slutsatserna.

Det tycker vi är olyckligt med tanke på att Sverige jämfört med många länder är långt framme när det gäller den digitala infrastrukturen. Oftast har våra kommuner också hand om den digitala infrastrukturen, stadsnät till exempel.

Anf. 110 Statsrådet ERIK SLOTTNER (KD):

Ordförande! Jag tror inte att det egentligen är några större motsättningar. Stadsnäten är också de som ska tillhandahålla digital infrastruktur. De är i mycket stort behov av åtgärder som förenklar tillståndsgivning och skapar bättre förutsättningar att på marknadsmässiga grunder kunna bygga ut infrastrukturen oavsett vem det är som bygger ut.

Det fungerar väldigt olika i olika delar av Sverige. I vissa delar är stadsnäten väldigt dominerande. I andra delar är det mer privata aktörer som bygger ut detta. I stora delar av Sverige är också stadsnäten bolagiserade och regleras därmed genom samma regelverk som för övriga teleoperatörer eller dem som bygger ut infrastruktur. Jag ser ingen större motsättning i detta.

Jag talar väldigt ofta om behovet av att offentlig sektor och offentliga aktörer måste tillhandahålla digitala tjänster och digital infrastruktur på ett mycket bättre sätt än vad man gör i dag. Det är jätteviktigt. Där kom AI-kommissionen med en spännande slutsats tidigare i veckan, och vi jobbar med en digitaliseringsstrategi.

Det är en bredare fråga. Nu handlar vitboken om att främja ökade investeringar i digital infrastruktur. Om vi lyckas med det kommer det att gynna både de privata aktörerna och de stadsnät som drivs och ägs av kommuner.

Anf. 111 MATILDA ERNKRANS (S):

Ordförande! Det är ändå intressant att få en information till EU-nämnden, när statsrådet nu vill godkänna rådsslutsatsen, hur den svenska regeringen under förhandlingarna fram till rådsslutsatsen har tagit omhand exempelvis Sveriges Kommuner och Regioners yttrande om detta.

Det är väldigt tydligt i att man tycker att det är en brist att den offentliga sektorns behov inte finns tydligt med och beskrivet. Det gäller en sådan ganska enkel del att man inte har tagit in att om en digital infrastruktur över huvud taget ska fungera behöver man ha en bra koll på att det finns tillgång till exempelvis billig och leveranssäker el.

Det skulle ändå vara intressant att höra från statsrådet: Vad har Sverige drivit på för i rådsslutsatserna? Om nu Sverige inte har lyssnat på SKR och tagit med engagemanget för den offentliga sektorn, varför har man inte gjort det?

Vi har väl inget emot rådsslutsatsen. Den kan väl regeringen få godkänna. Men vi hade gärna sett ett starkare engagemang från den svenska regeringen i relation till den offentliga sektorns behov av digital infrastruktur. Kadir Kasirga och jag försöker igen tillsammans.

Anf. 112 Statsrådet ERIK SLOTTNER (KD):

Ordförande! Med anledning av SKR:s remissyttrande har inte något direkt förändring skett i Sveriges regerings ståndpunkt. Däremot finns det i vitboken formuleringar om att man ska ta hänsyn till historiska och även geografiska förutsättningar.

Det visar på en insikt om att Europa ser väldigt olika ut. Offentliga aktörer i vissa delar av Europa kommer kanske att behöva ta större ansvar för att koppla upp landet än vad andra delar behöver bland annat på grund av geografiska förutsättningar.

Som jag har redogjort för, som svar på Kadir Kasirgas fråga, ser vi inte kanske den motsättningen. Vi anser inte att rådsslutsatserna undangömmar eller exkluderar offentliga aktörer. Vi ser inte riktigt att de gör det. Vi tycker att de också omfattar offentliga aktörer.

Anf. 113 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade ståndpunkt.

Vi kommer till dagordningspunkt 11, Mål för det digitala decenniet 2030 mot bakgrund av den senaste tidens tekniska förändringar.

Anf. 114 Statsrådet ERIK SLOTTNER (KD):

Herr ordförande! På rådsmötet kommer en riktlinjedebatt att hållas om syfte och mål för det digitala decenniet i ljuset av den senaste tekniska utvecklingen. Diskussionerna sker bland annat mot bakgrund av den kommande översynen av policyprogrammet.

Regeringen välkomnar diskussionen. Forskning och innovation är avgörande för EU:s konkurrenskraft, välbstånd och förmåga att hantera samhällsförändringar. Teknologiskt ledarskap har länge varit en viktig komponent för att bygga ekonomiskt välbstånd och säkerhet men också för att möjliggöra nya lösningar inom exempelvis klimat- och miljöområdet samt för den digitala omställningen inklusive artificiell intelligens.

För att attrahera investeringar i Sverige och Europa är regulativa förutsättningar för alla aktörer och förutsägbarhet viktiga. Regeringen verkar för regelförenkling och långsiktig tydlighet för att inte hämma investeringar.

Även standardiseringar är av stor vikt för företagens konkurrenskraft. Regeringen avser därför att verka för utvecklandet av standarder och EU:s roll inom standardiseringsarbetet.

Med hänsyn till den snabba tekniska utvecklingen bör politiska mål i det digitala decenniet fokusera på den nytta som ska åstadkommas snarare än mål för enskilda tekniker.

En eventuell revidering av målen behöver baseras på grundliga behovs- och konsekvensanalyser samt utvärdering av nuvarande målsättningar. Det är viktigt att en revidering inte leder till ytterligare administrativ börda för företag och myndigheter och övriga intressenter.

För regeringen är det viktigt att en översyn av mål i det digitala decenniet samordnas med andra relevanta processer för att undvika otydlighet.

Regeringen betonar även att det behöver finnas ett mervärde för alla medlemsstater om nya mål ska införas och att medlemsstater ges möjlighet att fokusera på genomförandet av nuvarande policyprogram.

Anf. 115 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Vi kommer vidare till dagordningspunkt 12, Övriga frågor.

Jag tänkte inte föredra någonting nu, om det inte finns särskilda önskemål eller behov av det. Om det finns sådana önskemål gör jag såklart det.

Anf. 117 ORDFÖRANDEN:

Jag har själv en fråga. Det gäller punkten e, Roaming i EU:s kandidatländer. Det har rört på sig lite grann vad gäller just kandidatlandsarbetet, främst med avseende på Georgien. Där har EU:s utrikesministrar konstaterat att processen är frusen.

I går, tror jag det var, konstaterade den georgiska regeringen att man avstannar alla processer till åtminstone 2028, vilket förvisso ledde till ganska omfattande protester i Tbilisi under natten.

Påverkar detta på något sätt roamingfrågan? Jag förstår att det är en mycket liten fråga i sammanhanget. Det framstår lite grann som en golfboll. Jag förstår det. Påverkas detta på något sätt av den de pågående skeendena i Georgien?

Anf. 118 REBECKA LE MOINE (MP):

Det är också angående punkt e. Eftersom jag också är med i Nordiska rådet vill jag hälsa att det finns en iver att titta på om också Färöarna kan finnas med i arbetet om roaming. Det är lite specialfall.

Det kanske inte kommer att tas upp nu, om det är kandidatländerna som främst kommer att diskuteras. Men det är en hälsning från senaste mötet i Färöarna.

Anf. 119 Statsrådet ERIK SLOTTNER (KD):

Jag har egentligen inget mer utvecklat svar på ordförandens fråga om det har hänt något den senaste tiden. Den information jag har är att Georgien har inlett ett arbete med att införa free roaming och haka på det som redan finns inom EU plus några andra länder. Man har också frivilliga roamingavtal med ett antal medlemsstater och arbetar med detta framöver.

Jag vet inte om någon av mina tjänstemän här har mer utförlig information om den senaste händelseutvecklingen. Det stämmer det jag säger, vilken tur.

Anf. 120 ORDFÖRANDEN:

Det utvecklas timme för timme. Jag ville ändå ställa frågan om någonting redan nu hade framkommit.

Anf. 121 Statsrådet ERIK SLOTTNER (KD):

Det är en väldigt bra fråga. Vi får såklart hålla oss informerade om denna fråga. Det är verkligen en typisk och klassisk medborgarnytta med EU där man verkligen kan visa EU:s nytta för medborgare. Det är väldigt positivt om fler länder kan omfattas av free roaming.

Jag tar med Färöarna som ett medskick. De har inte uppvaktat mig på något sätt. Men det är jättebra att vi tar med oss detta vidare. Det vore trevligt om Färöarna skulle kunna inkluderas i detta.

2024/25:13
29 november

Anf. 122 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar så mycket för informationen. Vi tackar också för statsrådets och medarbetarnas deltagande vid dagens sammanträde, och vi får önska en trevlig helg.

Anf. 123 Statsrådet ERIK SLOTTNER (KD):

Tack så mycket, och trevlig advent.

Anf. 124 ORDFÖRANDEN:

Vi hälsar statsrådet Carl-Oskar Bohlin välkommen. Nu blir det telekommunikationsfrågor.

Vi börjar med punkt 9 på rådsdagordningen, Slutsatser om Enisa.

Anf. 125 Statsrådet CARL-OSKAR BOHLIN (M):

Herr ordförande! Under denna dagordningspunkt förväntas rådet att godkänna rådsslutsatserna om Europeiska unionens cybersäkerhetsbyrå, Enisa.

Enisas uppgifter och mandat är reglerat i framför allt cybersäkerhetsakten, det vill säga Europaparlamentets och rådets förordning om Enisa och om cybersäkerhetscertifiering av informations- och kommunikationsteknik.

Eftersom cybersäkerhetsakten inom kort kommer att utvärderas inklusive Enisas mandat har det ungerska ordförandeskapet sammanställt rekommendationer och förslag från medlemsstaterna angående Enisas uppgifter.

Då Enisa har fått allt fler uppgifter utifrån EU:s rättsliga ramverk på cybersäkerhetsområdet betonar rådsslutsatserna att prioriteringar behöver göras givet byråns resurser.

Rådsslutsatserna lyfter därför särskilt fram Enisas roll i utvecklingen av europeiska cybersäkerhets- och certifieringssystem och dess ansvar för att upprätta och förvalta en gemensam rapporteringsplattform i enlighet med cyberresiliensakten.

Vidare betonas Enisas roll i att etablera en europeisk databas för sårbarheter enligt NIS 2-direktivet samt byråns roll i administrationen av EU:s cybersäkerhetsreserv enligt cybersolidaritetsakten.

Enisa ska också bidra till att öka den gemensamma lägesmedvetenheten, bidra till etableringen av en gemensam hantering av storskaliga cyberattacker samt planeringen och utförandet av cybersäkerhetsövningar.

Regeringen stöder ordförandeskapets förslag till rådsslutsatser. Jag vill tillägga att det inte förväntas bli någon diskussion om dessa under mötet.

Anf. 126 MATILDA ERNKRANS (S):

Ordförande! Det kan inte nog understrykas att vi gemensamt behöver bli ännu bättre på att hantera en starkare cybersäkerhet och inte minst de hot mot oss som kommer den vägen. Vi har bara de senaste veckorna sett hur Ryssland verkar vara inblandat i Rumänien, Georgien och Moldavien, är etablerat i Serbien och väl även påverkar Ungern och lite annat. Vi har väl också vårt eget att hantera här hemma. Min uppfattning är att vi generellt har en bild av att vi behöver göra mer gemensamt på EU-nivå för att hantera vår cybersäkerhet och att EU:s cybersäkerhetsbyrå Enisa är en viktig del i detta arbete.

Detta är som sagt en rådsslutsats som ska godkännas, och vi har ingen annan synpunkt än att den ska godkännas. Men det skulle ändå vara

intressant att höra statsrådet säga något om detta. När jag läser dessa rådsslutsatser får jag en bild av att de är ganska omfattande, med ganska många nya, stora uppgifter för just EU:s cybersäkerhetsbyrå. När vi nu ger mandat att säga ja till dessa slutsatser är det väl ändå intressant hur statsrådet ser på detta – om det är statsrådets bild att rådsslutsatserna är ganska omfattande. Det finns ett helt nätverk för att jobba med cybersäkerhet inom EU – hur blir balansen gentemot andra institutioner och samarbeten vi har på EU-nivå när det gäller cybersäkerheten?

Anf. 127 Statsrådet CARL-OSKAR BOHLIN (M):

Tack för inspelet och frågan! Jag delar i grunden helt Matilda Ernkrans bedömning av situationen och håller med om behovet av att bedriva cybersäkerhetsarbetet inte bara framåtlutat på nationell nivå utan också naturligtvis på EU-nivå.

Ja, rådsslutsatserna är omfattande, men Enisas uppgifter är ännu mer omfattande. Det var därför det fanns behov av att få dessa rådsslutsatser på plats för att göra en prioritering inom ramen för Enisas uppgifter. Annars hade vi kunnat hamna i en situation där man har så många uppgifter att ingenting blir prioriterat. Detta ska alltså ses som ett uttryck för det man tycker är viktigast. Framåt är en utvärdering av Enisa och Enisas verksamhet på gång, och detta är naturligtvis i grunden välkommet.

Detta ska alltså ses som ett prioriteringsunderlag, och det råder enighet om detta i rådsarbetsgrupperna.

Anf. 128 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade ståndpunkt.

Vi tackar statsrådet med medarbetare så mycket för närvaro vid dagens EU-nämnd och önskar en trevlig helg!

Anf. 129 Statsrådet CARL-OSKAR BOHLIN (M):

Jag tillönskar detsamma!

**Återrapport från möte i Europeiska unionens råd för transport,
telekommunikation och energi den 18 juni 2024**

Återrapport från informellt ministermöte den 19–20 september 2024

**Information och samråd inför möte i Europeiska unionens råd för
transport, telekommunikation och energi den 5 december 2024**

Anf. 130 ORDFÖRANDEN:

Vi går in på återrapport från mötet i rådet den 18 juni, och vi kan ta det informella ministermötet den 19–20 september på samma gång.

Anf. 131 Statssekreterare JOHAN DAVIDSON:

Herr ordförande! Jag börjar som alltid med återrapporteringen från tidigare möten. Både när det gäller TTE – transport den 18 juni och det informella transportministermötet som hölls den 19–20 september, som just sades, hänvisar jag förstås i första hand till de skriftliga rapporter från dessa möten som nämnden fått ta del av. Men jag är givetvis också redo att svara på frågor, om det finns sådana.

Anf. 132 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar så mycket för informationen.

Vi tar oss in på rådsdagordningen inför mötet i rådet den 5 december och börjar med dagordningspunkt 3, Direktivet om kördiskvalifikationer.

Anf. 133 Statssekreterare JOHAN DAVIDSON:

Herr ordförande! Det benämns också direktivet om körkortsåterkallelse, men det handlar om diskvalifikationer. När det gäller detta direktiv siktar ordförandeskapet på att nå en allmän riktlinje.

Som jag informerade nämnden om i juni i år är det enligt dagens regler bara den medlemsstat som har utfärdat körkortet som kan återkalla det så att det får effekt i hela unionen. Andra medlemsstater kan bara begränsa rätten att köra fordon inom sina respektive territorier.

Förslaget till allmän riktlinje gäller ett ändringsdirektiv till körkortsdirektivet. Den allmänna riktlinjen innebär nu en skyldighet för den medlemsstat där brottet har begåtts att underrätta den medlemsstat som har utfärdat körkortet om att det återkallas i minst tre månader på grund av någon av de trafikförseelser som enligt vad man kommit överens om omfattas av direktivet. Därefter ska den medlemsstat som har utfärdat körkortet återkalla det, vilket ger effekten att körkortet är återkallat i hela unionen. Förfarandet skiljer sig från ursprungsförslaget, men effekten är precis densamma.

Under förhandlingarna i rådet har regeringen, som oftast, verkat för att den administrativa bördan ska stå i proportion till nyttan med regelverket. I detta avseende har viktiga förbättringar gjorts jämfört med kommissionens ursprungliga förslag. Den administrativa bördan är nu lättare för myndigheter.

Regeringen ser därför positivt på hur förhandlingarna har utvecklats. Effekterna av en körkortsåterkallelse under dessa omständigheter är att den utökas till att gälla inom hela unionen. Detta kan förstås ge en positiv

effekt på trafiksäkerheten. Regeringen bedömer alltså att Sverige kan godkänna den allmänna riktlinjen.

Anf. 134 KADIR KASIRGA (S):

Ordförande! Tack för föredragningen, statssekreteraren! Statssekreteraren nämnde att detta är ett ändringsdirektiv till körkortsdirektivet. Jag undrar om man i detta sammanhang också kan prata om det vi kallar körkortsturism i Sverige. På vilket sätt kommer detta att underlätta för oss att hindra missbruket av detta fenomen, som yrkestrafiken ibland känner av och transportföretagen larmar om? Det skulle vara intressant att höra hur detta kommer att användas även mot körkortsturism.

Anf. 135 Statssekreterare JOHAN DAVIDSON:

Tack för frågan! Detta ändringsdirektiv kommer inte att påverka förutsättningarna för det som kallas körkortsturism. Det är dock en väldigt viktig fråga som regeringen arbetar med på andra sätt gentemot kommissionen. Vi har skickat över all den information som Transportstyrelsen i särskild ordning har inhämtat och granskat, och det pågår en debatt om hur regelverket ska följas, i första hand i varje medlemsstat.

Kommissionen är på denna fråga, men den kommer inte att regleras i detta sammanhang. Regeringen jobbar dock med frågan på andra sätt. Vi är, uppfattar jag, helt överens om att vi måste komma åt detta.

Anf. 136 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade ståndpunkt.

Vi går vidare med dagordningspunkt 4, Direktiv om ändring av rådets direktiv 92/106/EEG om kombinerade transporter.

Anf. 137 Statssekreterare JOHAN DAVIDSON:

Den andra punkten på dagordningen gäller ändring av det så kallade kombidirektivet. Både det belgiska och därefter det ungerska ordförandeskapet har behandlat detta förslag ända sedan i januari i år utan att lyckas komma överens om en inriktning. Precis som vid det senaste rådsmötet i juni avser ordförandeskapet nu att i stället lägga fram en lägesrapport.

Det har i grunden inte hänt något avgörande alls sedan jag senast rapporterade till nämnden i juni. Ordförandeskapet har försökt nå en samsyn till att börja med om hur kombinerad transport ska definieras, men redan detta är väldigt svårt. Det finns också en diskussion som handlar om hur direktivet ska följas upp genom bland annat elektronisk gods- och transportinformation.

För att ge er lite mer bakgrund: Kommissionens förslag om kombinerad transport går ut på att en sådan transport ska definieras som en transport som minskar de externa kostnaderna med minst 40 procent jämfört med en transport med lastbil. Detta har dock avvisats av en blockerande minoritet. Som ni hör när jag försöker beskriva detta blir det väldigt komplicerat hur man ska räkna på detta med externa kostnader och minst 40 procent, hur man ska jämföra, med vilken lastbilstransport och så

vidare. Kritiken har i huvudsak varit att denna definition skulle bli alldeles för komplicerad, och därför finns det en blockerande minoritet mot den definition som kommissionen lade fram från början.

För att komma framåt i behandlingen har ordförandeskapet tittat på olika kompromisser som i stället utgår från en distansbaserad definition. Detta har inte heller lyckats. Man vill mäta längden på dessa transporter olika för att se när det ska bli kombinerad transport, och då spelar det roll om man bor i ett avlångt land som Sverige, med väldigt långa avstånd, eller i ett lite mer kompakt land med generellt kortare avstånd. Den vägen har man alltså inte heller lyckats komma fram.

I de fortsatta förhandlingarna i rådet avser regeringen att fortsätta att verka konstruktivt för att direktivet ska kunna främja kombinerad transport på ett tydligt sätt, utan att det påförs påtagliga administrativa kostnader för företag och behöriga myndigheter. Regelverket ska också vara tydligt och enkelt och ge förutsättningar för effektiv tillsyn.

Regeringens bedömning nu är att Sverige kan notera ordförandeskapets lägesrapport.

Anf. 138 REBECCA LE MOINE (MP):

Herr ordförande! Tack, statssekreteraren, för dragningen! Jag har en kunskapsfråga som gäller den blockerande minoriteten: Kan man få kunskap om vilka länder som har motsatt sig detta? Anser regeringen att detta är något den i grund och botten stöder men hellre skulle vilja se den distansbaserade lösningen?

Anf. 139 Statssekreterare JOHAN DAVIDSON:

Vi tror att distansbaserat på något sätt kommer att vara vägen framåt.

Jag får erkänna att jag inte har någon lista över exakt vilka länder som ingår i den blockerande minoriteten, men detta har vi möjlighet att återkomma till som en information till nämnden. Vi borde veta vilka alla är, men det är främst Nederländerna, Österrike, Frankrike och Tyskland. Det är alltså ganska tunga länder.

Anf. 140 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Vi går vidare till dagordningspunkt 5, Förordningen om efterlevnaden av passagerares rättigheter i unionen.

Anf. 141 Statssekreterare JOHAN DAVIDSON:

Nästa dagordningspunkt gäller de nya tillsynsreglerna i de befintliga förordningarna om resenärsrättigheter för tåg, buss, flyg och fartyg. Här siktar ordförandeskapet på att nå en allmän riktlinje. På denna punkt och i de kommande två ärendena är det civilutskottet som har informerats tidigare, den 14 november.

Syftet med de nya tillsynsreglerna är förstås att skärpa tillsynen då kommissionen har konstaterat att det finns brister i efterlevnaden. Dessutom föreslås en särskild ny regel för flyg, som handlar om återbetalning när en resa har bokats via en mellanhand, till exempel en resebyrå.

2024/25:13
29 november

Under förhandlingarna har regeringen drivit frågan om att myndigheterna ska kunna bedriva sin tillsyn självständigt. I det senaste kompromissförslaget har regler som i detalj skulle ha styrt tillsynsmyndigheternas verksamhet tagits bort. Detta är en stor framgång eftersom det minskar risken för ökade kostnader för tillsynsmyndigheterna och administrativa kostnader för företagen.

Vi är alltså nöjda med förhandlingsresultatet så här långt. Regeringen bedömer därför att regeringen kan godkänna den allmänna riktlinjen.

Anf. 142 REBECKA LE MOINE (MP):

Ordförande! Vi står bakom vår anmälda avvikande standpunkt.

Jag har en fråga om förordningen som tas upp i nästa punkt och som handlar om passagerares rättigheter i samband med multimodala resor. Hur kommer den att påverka den förordning vi just nu beslutar om? Miljöpartiet tycker att det är viktigt att man tar hänsyn till hela resan, som kan innebära många olika transportsätt. Kommer detta att få en direkt inverkan?

Anf. 143 Statssekreterare JOHAN DAVIDSON:

Det är många olika förordningar som hänger ihop på ett lite komplicerat sätt. Det är också det som har gjort att det har dragit ut på tiden, kanske framför allt vad gäller nästa ärende. Men i någon mening kommer tillsynsskärpningarna att kunna omfatta fler förordningar. I nästa ärende kommer vi däremot till detta med multimodala resor och vad som ska gälla där. Tillsynsdelen kommer det att kunna omfatta, men annars inget, skulle jag säga.

Anf. 144 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade standpunkt, med en avvikande standpunkt anmäld av Miljöpartiet.

Vi kommer nu till dagordningspunkt 6, Förordningen om passagerares rättigheter i samband med multimodala resor.

Anf. 145 Statssekreterare JOHAN DAVIDSON:

Herr ordförande! Det gäller en ny förordning om rättigheter för resenärer vid resor med kombinerade trafikslag. Man kan säga att det är en utveckling av det vi nyss fick en fråga om från Rebecka. Det handlar om när man bokar flera resor i följd och vilka konsumenträttigheter som då ska gälla.

Ordförandeskapet siktar på att nå en allmän riktlinje vid rådsmötet, och som jag informerade nämnden om i juni syftar förordningen till att stärka rättigheterna för resenärer som genomför kombinerade resor, det vill säga resor där man kombinerar minst två trafikslag för att komma fram till resmålet.

Förhandlingarna har fortsatt under hösten, och som vi tidigare har berättat har förordningen ursprungligen framstått som väldigt otydlig och komplicerad. Det har framför allt handlat om tillämpningsområdet och hur den nya förordningen ska förhålla sig till de befintliga EU-förordningar som redan reglerar resenärsrättigheter.

Under hösten har regeringen varit drivande i förhandlingarna utifrån det vi tidigare meddelat här och också kommit med konkreta förslag på hur förordningen kan förtydligas. Ordförandeskapet har i flera avseenden följt regeringens förslag. Förordningen har blivit tydligare.

Regeringen har fortsatt bevaka att de biljettsamarbeten som redan finns i Sverige inte riskerar att försämrats av förslaget. Det handlar i praktiken framför allt om det svenska resplussarbetet, som omfattar kombinerade resor med alla trafikslag utom flyg. Ordförandeskapet har även här tillmötesgått Sverige när det gäller resplussarbetet i flera delar. Vi är alltså nöjda med de förtydliganden som gjorts under hösten, och regeringen bedömer därför att Sverige kan godkänna den allmänna riktlinjen.

Anf. 146 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade ståndpunkt.

Dagordningspunkt 7, Flygpassagerares rättigheter.

Anf. 147 Statssekreterare JOHAN DAVIDSON:

Den sista punkten på dagordningen är en riktlinjedebatt om översynen av EU:s två flygpassagerarförordningar. Även denna punkt har civilutskottet informerats om tidigare.

Det finns två EU-förordningar som reglerar rättigheter för flygpassagerare, och den centrala förordningen har tillämpats sedan 2005. Den innehåller regler om flygpassagerares rätt till kompensation i samband med att de antingen nekas ombordstigning eller drabbas av inställda eller kraftigt försenade flygningar. Den andra förordningen innehåller regler om ersättning när passagerare eller bagage skadas.

År 2013 lämnade kommissionen förslag till ändringar i båda dessa förordningar. Förslaget syftade till att underlätta för passagerare i vissa situationer men också till att lätta på flygbolagens ekonomiska börda. Förslaget innehöll även ändringar av regler om ersättning till passagerare vid inställda eller försenade flyg.

Förhandlingarna kom att avbrytas 2015 på grund av vissa frågor, bland annat om tillämpningen vid flygplatsen i Gibraltar. Det var en mycket specifik fråga, som bidrog till att man inte kom vidare 2015. Sedan återupptogs förhandlingarna i januari 2020, men avbröts snabbt igen i mars 2020 på grund av covidpandemin. Sedan pandemin har förhandlingarna legat på is.

Riktlinjedebatten nu handlar om att sondera intresset bland medlemsstaterna för att återuppta förhandlingarna än en gång. Regeringen välkomnar det, välkomnar riktlinjedebatten och anser att tiden nog är mogen för att återstarta förhandlingarna.

För regeringen är den övergripande målsättningen att uppnå ett starkt konsumentskydd för passagerare och att reglerna samtidigt inte leder till orimliga ekonomiska påfrestningar för flygbolagen. Det är också viktigt för regeringen att reglerna är enkla och lätta att tillämpa för både passagerare och flygbolag, för att därmed undvika onödiga domstolsprocesser.

Anf. 148 ORDFÖRANDEN:

Det finns mycket att säga om flygplatsen i Gibraltar. Det är en av de få flygplatser som har en bilväg som går över landningsbanan.

Anf. 149 ANNA LASSES (C):

Ordförande! Jag har en fråga om regler som gäller medföljande personliga assistenter till människor med funktionsnedsättning. Enligt kommissionens ursprungliga förslag ska ingen behöva betala för den medföljande. Vad jag förstår har man nu tonat ned detta, eller snarare urvattnat det, så att det står att man ska betala för airport charges and other obligatory charges.

Det kanske är för tidigt i processen eftersom förhandlingarna ska återupptas, men jag vill ändå fråga hur regeringen tänker runt den här frågan och vilken linje man kommer att driva.

Anf. 150 Statssekreterare JOHAN DAVIDSON:

Den här frågan är vad vi kan bedöma inte föremål för nya, konkreta tankar i riktlinjedebatten. Men de aspekterna fanns med i det föregående ärendet om multimodala transporter.

Anf. 151 Departementssekreterare SANNAM MAKIPOUR:

I den multimodala förordningen regleras rättigheter för resenärer som har funktionsnedsättning eller nedsatt rörlighet. För regeringen är det viktigt att dessa personer kan resa på samma villkor som personer som inte har nedsatt rörlighet eller funktionsnedsättning.

Vi stod bakom kommissionens ursprungliga förslag om att medföljande ska få resa utan extra kostnader, men i förhandlingarna har det uttryckts åsikter om att det skulle vara orättvist för till exempel flygbolag att behöva stå för kostnader såsom skatter och avgifter. Därför har man kommit fram till en kompromiss där den medföljande betalar skatter och avgifter men inga kostnader utöver det.

Anf. 152 MATILDA ERNKRANS (S):

Det här är ju en riktlinjedebatt om flygpassagerares rättigheter. Jag vet inte om det är statssekreteraren eller statsrådet som kommer att delta i mötet, men jag testar att ställa en fråga till den som företräder regeringen.

Är det här ett tillfälle att lyfta in den omdiskuterade frågan om att flygbolag till exempel har sitt huvudkontor i ett land, sin verksamhet i ett annat land och sitt faktiska arbete i ett tredje land och att enda skälet till det är att pressa personalkostnaderna? Det går naturligtvis ut över personalen. Till syvende och sist drabbar det väl också flygpassagerare som kanske får sämre service och lägre flygsäkerhet. Kommer regeringen att passa på att lyfta fram det i den här debatten?

Det finns andra frågor som florerar som handlar om flygsäkerhet. Det finns något förslag om att man inte längre ska ha två piloter i cockpit, och det är ju ganska dåligt av flygsäkerhetsskäl. Men det kanske inte alls hör hemma i den här riktlinjedebatten? I så fall får statssekreteraren säga det, men annars kan man ju som regering tycka att det är så viktiga frågor att man vill passa på att säga någonting när man pratar om konsumenterna och flygpassagerarna.

Anf. 153 Statssekreterare JOHAN DAVIDSON:

Svaret på en av frågorna är att det är statsrådet Carlson som kommer att delta i rådsmötet.

2024/25:13
29 november

När det gäller den aktuella riktlinjedebatten är fokus på flygpassagerarnas rättigheter. Personalens rättigheter och kraven på flygsäkerhet vad gäller piloter och så vidare är normalt sett frågor som i huvudsak avgörs i internationella forum som Easa och ICAO. Där sätts reglerna för internationell standard för den typen av frågor. Jag skulle alltså säga att det inte primärt kommer att tas upp av någon annan heller i just den här riktlinjedebatten. Men det är förstås viktiga frågor – inte minst allt som gäller flygsäkerhet.

Anf. 154 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Vi går över till punkt 8, Övriga frågor.

Anf. 155 Statssekreterare JOHAN DAVIDSON:

Herr ordförande! Fem övriga frågor finns på rådsmötets dagordning i den här delen. De är som ni vet informationspunkter som inte kräver några ställningstaganden.

En övrig fråga är information från ordförandeskapet om status i trepartsförhandlingar som inletts under hösten.

Sedan har vi några övriga frågor från andra delegationer. Exempelvis kommer Estland, Lettland och Litauen att ta upp en fråga om Fonden för ett sammanlänkat Europa, och Polen kommer som brukligt så här års att presentera sitt arbetsprogram på transportområdet för sitt kommande ordförandeskap under våren 2025.

Jag tar emot frågor, om det finns några.

Anf. 156 ORDFÖRANDEN:

Jag tackar så mycket för informationen och för deltagandet vid dagens sammanträde och får önska en trevlig helg.

Innehållsförteckning

§ 1 Sysselsättningsfrågor, socialpolitiska frågor, hälso- och sjukvårdsfrågor samt konsumentfrågor	1
Anf. 1 ORDFÖRANDEN.....	1
Anf. 2 Statsrådet ANNA TENJE (M).....	1
Anf. 3 ORDFÖRANDEN.....	1
Anf. 4 Statsrådet ANNA TENJE (M).....	2
Anf. 5 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V).....	2
Anf. 6 ÅSA ERIKSSON (S)	3
Anf. 7 REBECKA LE MOINE (MP).....	3
Anf. 8 ANNA LASSES (C).....	3
Anf. 9 Statsrådet ANNA TENJE (M).....	3
Anf. 10 ORDFÖRANDEN.....	5
Anf. 11 ÅSA ERIKSSON (S)	5
Anf. 12 ORDFÖRANDEN.....	5
Anf. 13 Statsrådet ANNA TENJE (M).....	5
Anf. 14 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V).....	7
Anf. 15 REBECKA LE MOINE (MP).....	7
Anf. 16 Statsrådet ANNA TENJE (M).....	7
Anf. 17 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V).....	8
Anf. 18 REBECKA LE MOINE (MP).....	8
Anf. 19 ORDFÖRANDEN.....	9
Anf. 20 Statsrådet ANNA TENJE (M).....	9
Anf. 21 ORDFÖRANDEN.....	9
§ 2 Sysselsättningsfrågor, socialpolitiska frågor, hälso- och sjukvårdsfrågor samt konsumentfrågor	10
Anf. 22 ORDFÖRANDEN.....	10
Anf. 23 Statssekreterare KATARINA LUNDAHL	10
Anf. 24 ORDFÖRANDEN.....	10
Anf. 25 Statssekreterare KATARINA LUNDAHL	10
Anf. 26 SERKAN KÖSE (S).....	11
Anf. 27 Statssekreterare KATARINA LUNDAHL	12
Anf. 28 MATILDA ERNKRANS (S)	12
Anf. 29 Statssekreterare KATARINA LUNDAHL	12
Anf. 30 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V).....	12
Anf. 31 ORDFÖRANDEN.....	12
Anf. 32 Statssekreterare KATARINA LUNDAHL	13
Anf. 33 ORDFÖRANDEN.....	13
Anf. 34 Statssekreterare KATARINA LUNDAHL	13
Anf. 35 ORDFÖRANDEN.....	13
Anf. 36 Statssekreterare KATARINA LUNDAHL	14
Anf. 37 ORDFÖRANDEN.....	14
Anf. 38 Statssekreterare KATARINA LUNDAHL	14
Anf. 39 MATILDA ERNKRANS (S)	14
Anf. 40 Statssekreterare KATARINA LUNDAHL	14
Anf. 41 MATILDA ERNKRANS (S)	15
Anf. 42 ORDFÖRANDEN.....	15
Anf. 43 Statssekreterare KATARINA LUNDAHL	15
Anf. 44 ORDFÖRANDEN.....	15

Anf. 45	Statssekreterare KATARINA LUNDAHL	15
Anf. 46	ORDFÖRANDEN.....	15
Anf. 47	Statssekreterare KATARINA LUNDAHL	16
Anf. 48	MATILDA ERNKRANS (S).....	16
Anf. 49	Statssekreterare KATARINA LUNDAHL	16
Anf. 50	ORDFÖRANDEN.....	16
Anf. 51	Statssekreterare KATARINA LUNDAHL	16
Anf. 52	ORDFÖRANDEN.....	17
Anf. 53	Statssekreterare KATARINA LUNDAHL	17
§ 3	Sysselsättningsfrågor, socialpolitiska frågor, hälso- och sjukvårdsfrågor samt konsumentfrågor	18
Anf. 54	ORDFÖRANDEN.....	18
Anf. 55	Statssekreterare MINNA LJUNGGREN	18
Anf. 56	ORDFÖRANDEN.....	18
Anf. 57	Statssekreterare MINNA LJUNGGREN	18
Anf. 58	ORDFÖRANDEN.....	19
Anf. 59	Statssekreterare MINNA LJUNGGREN	19
Anf. 60	MATILDA ERNKRANS (S).....	20
Anf. 61	Statssekreterare MINNA LJUNGGREN	20
Anf. 62	ORDFÖRANDEN.....	20
Anf. 63	Statssekreterare MINNA LJUNGGREN	20
Anf. 64	ORDFÖRANDEN.....	20
§ 4	Sysselsättningsfrågor, socialpolitiska frågor, hälso- och sjukvårdsfrågor samt konsumentfrågor	21
Anf. 65	ORDFÖRANDEN.....	21
Anf. 66	Statsrådet ACKO ANKARBERG JOHANSSON (KD)	21
Anf. 67	ORDFÖRANDEN.....	21
Anf. 68	Statsrådet ACKO ANKARBERG JOHANSSON (KD)	21
Anf. 69	ORDFÖRANDEN.....	21
Anf. 70	Statsrådet ACKO ANKARBERG JOHANSSON (KD)	21
Anf. 71	ORDFÖRANDEN.....	22
Anf. 72	Statsrådet ACKO ANKARBERG JOHANSSON (KD)	22
Anf. 73	ANNA VIKSTRÖM (S).....	22
Anf. 74	Statsrådet ACKO ANKARBERG JOHANSSON (KD)	22
Anf. 75	ANNA VIKSTRÖM (S).....	23
Anf. 76	ILONA SZATMÁRI WALDAU (V).....	23
Anf. 77	REBECKA LE MOINE (MP).....	23
Anf. 78	Statsrådet ACKO ANKARBERG JOHANSSON (KD)	23
Anf. 79	LEONID YURKOVSKIY (SD).....	23
Anf. 80	ILONA SZATMÁRI WALDAU (V).....	23
Anf. 81	Statsrådet ACKO ANKARBERG JOHANSSON (KD)	24
Anf. 82	ORDFÖRANDEN.....	24

Anf. 83 Statsrådet ACKO ANKARBERG JOHANSSON (KD)	24
Anf. 84 ORDFÖRANDEN.....	25
Anf. 85 Statsrådet ACKO ANKARBERG JOHANSSON (KD)	25
Anf. 86 MATILDA ERNKRANS (S)	26
Anf. 87 ORDFÖRANDEN.....	26
§ 5 Sysselsättningsfrågor, socialpolitiska frågor, hälso- och sjukvårdsfrågor samt konsumentfrågor	27
Anf. 88 ORDFÖRANDEN.....	27
Anf. 89 Socialminister JAKOB FORSSMED (KD)	27
Anf. 90 ANNA VIKSTRÖM (S).....	27
Anf. 91 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V).....	28
Anf. 92 REBECKA LE MOINE (MP).....	28
Anf. 93 Socialminister JAKOB FORSSMED (KD)	28
Anf. 94 ORDFÖRANDEN.....	28
Anf. 95 Socialminister JAKOB FORSSMED (KD)	28
Anf. 96 ANNA VIKSTRÖM (S).....	29
Anf. 97 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V).....	29
Anf. 98 REBECKA LE MOINE (MP).....	29
Anf. 99 ORDFÖRANDEN.....	29
Anf. 100 Socialminister JAKOB FORSSMED (KD)	29
Anf. 101 ORDFÖRANDEN.....	29
Anf. 102 Socialminister JAKOB FORSSMED (KD)	29
§ 6 Transport-, telekommunikations- och energifrågor	30
Anf. 103 ORDFÖRANDEN.....	30
Anf. 104 Statsrådet ERIK SLOTTNER (KD)	30
Anf. 105 ORDFÖRANDEN.....	30
Anf. 106 Statsrådet ERIK SLOTTNER (KD)	30
Anf. 107 KADIR KASIRGA (S).....	30
Anf. 108 Statsrådet ERIK SLOTTNER (KD)	31
Anf. 109 KADIR KASIRGA (S).....	31
Anf. 110 Statsrådet ERIK SLOTTNER (KD)	32
Anf. 111 MATILDA ERNKRANS (S)	32
Anf. 112 Statsrådet ERIK SLOTTNER (KD)	32
Anf. 113 ORDFÖRANDEN.....	33
Anf. 114 Statsrådet ERIK SLOTTNER (KD)	33
Anf. 115 ORDFÖRANDEN.....	33
Anf. 116 Statsrådet ERIK SLOTTNER (KD)	34
Anf. 117 ORDFÖRANDEN.....	34
Anf. 118 REBECKA LE MOINE (MP).....	34
Anf. 119 Statsrådet ERIK SLOTTNER (KD)	34
Anf. 120 ORDFÖRANDEN.....	34
Anf. 121 Statsrådet ERIK SLOTTNER (KD)	34
Anf. 122 ORDFÖRANDEN.....	35
Anf. 123 Statsrådet ERIK SLOTTNER (KD)	35
§ 7 Transport-, telekommunikations- och energifrågor	36
Anf. 124 ORDFÖRANDEN.....	36
Anf. 125 Statsrådet CARL-OSKAR BOHLIN (M)	36
Anf. 126 MATILDA ERNKRANS (S)	36

Anf. 127	Statsrådet CARL-OSKAR BOHLIN (M)	37	2024/25:13
Anf. 128	ORDFÖRANDEN	37	29 november
Anf. 129	Statsrådet CARL-OSKAR BOHLIN (M)	37	
§ 8	Transport-, telekommunikations- och energifrågor	38	
Anf. 130	ORDFÖRANDEN	38	
Anf. 131	Statssekreterare JOHAN DAVIDSON	38	
Anf. 132	ORDFÖRANDEN	38	
Anf. 133	Statssekreterare JOHAN DAVIDSON	38	
Anf. 134	KADIR KASIRGA (S)	39	
Anf. 135	Statssekreterare JOHAN DAVIDSON	39	
Anf. 136	ORDFÖRANDEN	39	
Anf. 137	Statssekreterare JOHAN DAVIDSON	39	
Anf. 138	REBECKA LE MOINE (MP)	40	
Anf. 139	Statssekreterare JOHAN DAVIDSON	40	
Anf. 140	ORDFÖRANDEN	40	
Anf. 141	Statssekreterare JOHAN DAVIDSON	40	
Anf. 142	REBECKA LE MOINE (MP)	41	
Anf. 143	Statssekreterare JOHAN DAVIDSON	41	
Anf. 144	ORDFÖRANDEN	41	
Anf. 145	Statssekreterare JOHAN DAVIDSON	41	
Anf. 146	ORDFÖRANDEN	42	
Anf. 147	Statssekreterare JOHAN DAVIDSON	42	
Anf. 148	ORDFÖRANDEN	42	
Anf. 149	ANNA LASSES (C)	43	
Anf. 150	Statssekreterare JOHAN DAVIDSON	43	
Anf. 151	Departementssekreterare SANNAM MAKIPOUR	43	
Anf. 152	MATILDA ERNKRANS (S)	43	
Anf. 153	Statssekreterare JOHAN DAVIDSON	43	
Anf. 154	ORDFÖRANDEN	44	
Anf. 155	Statssekreterare JOHAN DAVIDSON	44	
Anf. 156	ORDFÖRANDEN	44	